

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: **Управління фінансовими ресурсами страхової компанії та
напрями підвищення ефективності їх використання**

Виконав: здобувач освіти групи ФК23-1м
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»

Конюшенко Оксана Олександрівна

Керівник: к.е.н., доцент Терещенко Т.Є.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент: ДДАЕУ, професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
(місце роботи, посада)
д.е.н., проф. Качула С.В.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Дніпро – 2025

АНОТАЦІЯ

Конюшенко О.О. Управління фінансовими ресурсами страхової компанії та напрями підвищення ефективності їх використання

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2025.

У роботі розглянуто сутність фінансових ресурсів страхової компанії та джерела їх формування. Досліджено діяльність та проаналізовано ефективність використання фінансових ресурсів ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп». Розроблено шляхи оптимізації джерел формування фінансових ресурсів страховика та підвищення ефективності їх використання.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 83 сторінках, містить 29 таблиць, 18 рисунків, 4 додатки. Список використаних джерел складає 53 найменування.

Ключові слова: фінансові ресурси, страхова компанія, власні та позикові фінансові ресурси, технічні резерви страховика, платоспроможність, фінансова стійкість, рентабельність.

ANNOTATION

Koniushenko O.O. Management of financial resources of the insurance company and directions for improving the efficiency of their use.

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 072 "Finance, Banking, Insurance, and the Stock Market". University of Customs and Finance, Dnipro, 2025.

The work examines the essence of financial resources in an insurance company and the sources of their formation. It investigates the activities and analyzes the effectiveness of financial resource utilization at PrJSC "Ukrainian Insurance Company "Knyazha Vienna Insurance Group." Ways to optimize the sources of financial resource formation and enhance their efficiency are developed.

The master's qualification work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of sources used, and appendices. It is presented on 83 pages and includes 29 tables, 18 figures, 4 appendices. The list of sources comprises 53 items.

Keywords: financial resources, insurance company, own and borrowed financial resources, technical reserves of the insurer, solvency, financial stability, profitability.

ЗМІСТ

ВСТУП		4
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	7
РОЗДІЛ 2	АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПРАТ «УКРАЇНСЬКА СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП»	30
2.1	Загальна фінансово-економічна характеристика ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп»	30
2.2	Аналіз складу, структури і динаміки фінансових ресурсів страховика	41
2.3	Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії	51
РОЗДІЛ 3	НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПРАТ «УКРАЇНСЬКА СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП»	65
3.1	Критерії оптимізації структури фінансових ресурсів страхової компанії	65
3.2	Прогнозування використання фінансових ресурсів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп»	75
ВИСНОВКИ		79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		84
ДОДАТКИ		89

ВСТУП

Актуальність дослідження. В Україні, в умовах зростаючого впливу фінансових та політичних криз на національну економіку, ключовими факторами успішного розвитку страхових компаній у майбутньому є, перш за все, наявність чіткої стратегічної мети розвитку та створення ефективної системи управління фінансами, яка спрямована на досягнення цієї мети.

Для створення ефективного та якісного механізму управління фінансовими ресурсами страхової компанії важливо дотримуватись принципів системності та комплексності. Це стає особливо актуальним в умовах економічної та політичної нестабільності, глобалізації бізнесу, зростання конкуренції та підприємницьких ризиків. Рівень фінансового потенціалу компанії та умови фінансових ринків впливають на можливості формування достатнього обсягу фінансових ресурсів. Усі ці фактори вимагають розробки політики управління фінансовими ресурсами, яка буде ефективною в межах загальної стратегії діяльності та розвитку страхової компанії.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка шляхів удосконалення управління фінансовими ресурсами страхової компанії на основі узагальнення теоретичних положень та оцінки практичних аспектів досліджуваної проблематики.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних **завдань**:

- з'ясувати сутність фінансових ресурсів страхової компанії та надати характеристику джерелам їх формування;
- визначити теоретичні положення щодо управління фінансовими ресурсами страховика та проаналізувати науково-методичні підходи до оцінки ефективності їх управління;
- проаналізувати склад, структуру і динаміку фінансових ресурсів страхової компанії;
- провести оцінку ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії;

- визначити шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів;
- провести розрахунки щодо прогнозування використання фінансових ресурсів страхової компанії.

Об'єктом дослідження є економічні відносини, що виникають у процесі забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами страхової компанії.

Предметом дослідження є теоретичні положення, методичні підходи та методи ефективного управління системою забезпечення фінансовими ресурсами страхової компанії в умовах ринкової економіки.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною базою дослідження слугували концепції та підходи сучасної економічної теорії, економічного та фінансового аналізу, теорії управління, а також наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників і фахівців, які обґрунтовують концептуальні основи забезпечення управління фінансовими ресурсами страхової компанії.

У роботі застосовано такі методи: теоретичне узагальнення та порівняння – для розкриття сутності та змісту фінансових ресурсів страхової компанії; статистичний та графічний аналіз – для вивчення, групування, порівняння та візуалізації емпіричних даних, що стосуються тенденцій розвитку страхової компанії та управління її фінансовими ресурсами; системний аналіз і формалізація – для визначення шляхів оптимізації структури фінансових ресурсів; комплексний аналіз – для розробки рекомендацій щодо реалізації стратегії підвищення ефективності управління страховою компанією.

Практичне значення отриманих результатів. Сформульовані в дослідженні як теоретичні, так і практичні результати, висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути використані:

- у науково-дослідних цілях – для подальших наукових розробок у зазначеній сфері;
- у практичній діяльності – використання одержаних результатів дозволить підвищити рівень ефективності формування та використання фінансових ресурсів страхових компаній, зокрема ПрАТ «Українська страхова

компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп».

Інформаційною базою дослідження були законодавчі акти та нормативно-правові документи України з питань страхової діяльності, монографічні дослідження, навчальна література, наукові статті, матеріали наукових і науково-практичних конференцій, фінансова звітність ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2023 рр.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 83 сторінках, містить 29 таблиць, 18 рисунків, 4 додатки. Список використаних джерел складає 53 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Фінансові ресурси страховика включають централізовані та децентралізовані грошові фонди, а також цільові резерви, які формуються в процесі страхової діяльності та використовуються для виконання зобов'язань щодо страхового захисту, підтримання платоспроможності та фінансової стійкості страховика. Таким чином, страхові резерви та страхові фонди є складовими частинами поняття фінансових ресурсів.

Відмінність між цими термінами полягає в їх економічному змісті, що відображає процеси розподілу та перерозподілу внутрішнього валового продукту або доходів суб'єкта господарювання. Узагальнюючи наукове тлумачення цих понять у сфері економіки та страхування, можна сказати, що вони представляють об'єднання ресурсів для подальшого їх використання.

Отже, страховий фонд, створюваний безпосередньо страховиком, не має включати всі необхідні державні та суспільні витрати. Страхові резерви є частиною страхового фонду, що формується в залежності від видів страхування для забезпечення майбутніх страхових виплат. Таким чином, поняття «страховий фонд» є ширшим за поняття «страхові резерви».

Специфіка фінансів страхової компанії полягає в можливості невідповідності між сформованими страховими резервами та фактичною потребою у виплатах страхових відшкодувань. Це безпосередньо впливає на склад і структуру фінансових ресурсів страховика. Тому важливим аспектом у формуванні фінансових ресурсів страхової компанії є чітке визначення джерел цих ресурсів.

У структурі власного капіталу страхової компанії найбільшу частку займає статутний капітал, який є фінансовою основою її діяльності. На початковому етапі роботи страховика статутний капітал виступає основною гарантією забезпечення платоспроможності компанії. Тому важливим є належне регулювання процесу формування та дотримання встановленого розміру статутного капіталу.

Кількісні вимоги до формування статутних капіталів страховиків було визначено Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про страхування» зі змінами від 10.04.2008 р. №252-VI, який встановлював такі мінімальні розміри статутного капіталу:

- для страховиків, які здійснюють страхування, відмінне від страхування життя (загальне або ризикове страхування) – сума, еквівалентна 1 млн. євро;
- для страховиків, що займаються страхуванням життя – сума, еквівалентна 1,5 млн. євро.

Окрім кількісних вимог до статутного капіталу страховиків, існували також якісні вимоги, згідно з якими статутний капітал повинен формуватися виключно у грошовій формі.

Але на початку 2024 року введено в дію новий Закон України «Про страхування» від 18.11.2021 р. № 1909-IX, який було прийнято ще у листопаді 2021 року на заміну Закону України «Про страхування» 1996 року.

За новим законом страховик зобов'язаний забезпечити платоспроможність шляхом дотримання вимог, тобто на постійній основі мати регулятивний капітал, достатній для підтримання платоспроможності.

Регулятивний капітал страховика складається з капіталу першого рівня, капіталу другого рівня та капіталу третього рівня. Порядок розрахунку регулятивного капіталу, складові регулятивного капіталу та методика оцінки активів і зобов'язань для цілей розрахунку регулятивного капіталу визначаються Постановою Правління НБУ від 29.12.2023 р. № 201 «Про затвердження Положення про встановлення вимог щодо забезпечення платоспроможності та інвестиційної діяльності страховика».

До складу регулятивного капіталу страховика можуть включатися елементи власного капіталу, а також субординований борг за умови його відповідності вимогам, встановленим нормативно-правовими актами НБУ. Субординований борг може бути врахований у складі регулятивного капіталу страховика тільки після отримання дозволу НБУ.

Страховик зобов'язаний на постійній основі забезпечувати дотримання

вимог до капіталу платоспроможності та до мінімального капіталу. Вимоги до капіталу платоспроможності та до мінімального капіталу, а також складові та пропорції складових регулятивного капіталу, що є прийнятними для виконання вимог до капіталу платоспроможності та до мінімального капіталу, встановлюються НБУ.

Страховик повинен виконувати вимогу щодо мінімального капіталу (Minimum Capital Requirements, MCR) та капіталу платоспроможності (Solvency Capital Requirements, SCR). Розмір прийнятного регулятивного капіталу для виконання вимог до капіталу платоспроможності та до мінімального капіталу повинен перевищувати розмір капіталу платоспроможності та розмір мінімального капіталу відповідно.

Мінімальний капітал (MCR) розраховується у такий спосіб, щоб забезпечити покриття неочікуваних збитків від ризиків, які приймає на себе страховик в процесі діяльності зі страхування, упродовж наступних 12 місяців з огляду на ймовірність їхнього настання. Вимоги до капіталу платоспроможності (SCR) розраховуються, виходячи з припущення про вищу ймовірність реалізації ризиків страховика, якщо порівняти з вимогами до MCR.

Страховик, який отримав ліцензію на здійснення діяльності із страхування життя та діяльності із страхування іншого, ніж страхування життя (страхування здоров'я), має здійснювати оцінку платоспроможності в частині дотримання вимог до мінімального капіталу окремо для діяльності із страхування життя та окремо для діяльності із страхування іншого, ніж страхування життя.

Розрахунок капіталу платоспроможності та мінімального капіталу здійснюється за одним із таких підходів:

- базовий підхід (починаючи з 01.01.2027);
- спрощений підхід (починаючи з 01.01.2024).

Який підхід обрати – це зона відповідальності управлінського персоналу. Рішення має базуватися на розрахунках з використанням актуальних даних. Оскільки законодавчі вимоги передбачають необхідність розрахунку капіталу платоспроможності та мінімального капіталу не менше одного разу на квартал,

страховик має забезпечити належне виконання актуарної функції та постійний моніторинг показників для підтримання платоспроможності.

Замість фіксованих сум мінімального статутного капіталу у розмірі 10 млн. євро для страховика, який займається страхуванням життя, та 1 млн. євро для інших страховиків, тепер залежно від базового чи спрощеного підходу сума мінімального статутного капіталу може варіюватись.

Так, за базовим підходом мінімальний статутний капітал для:

- страховиків, що отримали ліцензію на страхування життя, право діяльності з вхідного перестраховання, ліцензії на страхування у зв'язку з використанням наземного транспорту, повітряного судна, водного судна; страхування кредитів страхування поруки становить 48 млн. грн. (~1,2 млн євро);
- страховиків, які отримали ліцензію з прямого страхування класів інших, ніж страхування життя (крім вищезазначених) – 32 млн. грн. (~800 тис євро).

Вказані суми підлягають перегляду НБУ кожні п'ять років.

За спрощеним підходом мінімальний статутний капітал для страховиків визначається за більшою з таких величин або (i) третина від розміру капіталу платоспроможності розрахованого за спрощеним підходом, або (ii) мінімальне абсолютне значення статутного капіталу за базовим підходом (32 або 48 млн. грн.).

Нові вимоги до капіталу будуть запроваджуватися поетапно. -до 01.01.2027 р.

У межах реалізації функції нагляду НБУ має право встановлювати додаткові вимоги до капіталу платоспроможності страховика, якщо показники діяльності страховика суттєво відхиляються від припущень, на яких базується розрахунок капіталу платоспроможності; система корпоративного управління, управління ризиками, аудит, комплаєнс не відповідає вимогам законодавства; страховику притаманні суттєві ризики, що не враховані при розрахунку капіталу платоспроможності.

Капітал є джерелом формування фінансових ресурсів страховика. Економічний зміст фінансових ресурсів та їх призначення зумовлені особливостями інвестування. До джерел фінансових ресурсів страхової організації відносяться власний, залучений і позиковий капітали, які відображають

інвестиційний потенціал страховика (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Структура фінансових ресурсів страхових організацій за джерелами фінансування [59, с.84]

На початковому етапі формування інвестиційних ресурсів основним компонентом є власний капітал, який протягом діяльності страхової організації поповнюється з різних джерел. Величина власних фінансових ресурсів є критично важливою на цьому етапі, оскільки страховий фонд компанії ще не повністю сформований і може не покривати великі страхові збитки. У таких умовах особливо зростає значення статутного капіталу, який виконує роль інструмента управління бізнес-ризиками страховика.

Власні фінансові ресурси страховика є визначальним фактором фінансової стійкості компанії, а їх обсяг має бути достатнім для повного та своєчасного виконання страхових зобов'язань. На цьому етапі рівень достатності ресурсів визначається зовнішніми та внутрішніми вимогами до платоспроможності страховика. Власний капітал є основою функціонування та розвитку страхової організації. Щодо зовнішньої частини інвестиційних ресурсів страхової компанії,

до неї належать позиковий та залучений капітал.

Залучений капітал є ключовим джерелом інвестицій, тому його вплив на макроекономіку є суттєвим. Залучений капітал (страхові резерви) представляє собою зобов'язання страховика за договорами страхування, співстрахування та перестрахування, що має певний рівень невизначеності як у часі, так і в обсязі виконання страхових зобов'язань.

Позиковий капітал включає кредиторську заборгованість та банківський кредит. Страхові компанії рідко користуються банківським кредитуванням, і зазвичай його використовують для цілей, не пов'язаних з інвестуванням. Ці кошти допомагають формувати страхові резерви.

Страхові резерви можуть тимчасово використовуватися страховиком як джерело інвестицій. Важливо зазначити, що страхові резерви (технічні резерви) є основним інвестиційним ресурсом страхової організації. На рис. 1.2 наведена структура страхових резервів, які утворюють страховики, відповідно до Закону України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85.96-ВР.

Рис. 1.2. Класифікація страхових резервів [46, с. 787]

Новий Закон України «Про страхування» та Постанова Правління НБУ від 29.12.2023 р. №203 «Про затвердження Положення про порядок формування страховиками технічних резервів» вносять суттєві зміни у формування вже не страхових, а технічних резервів страховика, визначаючи, що страховик зобов'язаний формувати і вести облік таких технічних резервів:

- резерв премій;

- резерв збитків.

Але ще раз зазначимо, що вимоги вказаних вище нормативно-правових документів запроваджуються поетапно.

Поточна страхова, фінансова та інвестиційна діяльність страхової компанії досить близько пов'язані між собою та є взаємозалежними. Модель руху грошових потоків у страховій організації представлена на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Модель руху грошових потоків страхової компанії [31, с. 224]

Страхові компанії відіграють ключову роль в інвестиційному процесі. По-перше, вони можуть виступати інвесторами, оскільки акумулюють значні фінансові ресурси від юридичних і фізичних осіб, спрямовуючи їх у різні інвестиційні проекти. По-друге, за допомогою страхових механізмів можливо стимулювати інвестиційну активність як вітчизняних, так і іноземних інвесторів, надаючи їм гарантії повернення вкладених коштів, а в окремих випадках – і компенсацію неотриманого доходу у разі настання непередбачуваних подій, які призводять до втрат фінансових вкладень.

Страхові компанії володіють певними фінансовими ресурсами, які використовуються для інвестування та отримання інвестиційного доходу. Завдяки інвестиційному прибутку страховики можуть виконувати зобов'язання перед клієнтами, стабілізувати свій фінансовий стан, знижувати інфляційний тиск і компенсувати збитковість окремих видів страхування. Специфіка страхових послуг дозволяє страховику тимчасово розпоряджатися коштами, отриманими від страхувальників, та інвестувати їх у різні сектори економіки.

Відповідно до ст. 44 Закону України «Про страхування» від 18.11.2021 р. № 1909-IX визначені такі вимоги до інвестиційної діяльності страховика:

1. Страховик зобов'язаний формувати активи з дотриманням принципу розсудливості, а саме:

1) страховик зобов'язаний інвестувати лише в активи, ризики яких він може коректно визначати, відслідковувати, оцінювати, управляти ними та подавати звіти про них;

2) кошти повинні бути інвестовані таким чином, щоб забезпечити належний рівень безпеки, якості, диверсифікованості, належну ліквідність та прибутковість активів.

2. НБУ має право встановлювати вимоги до активів страховика, зокрема до активів на покриття технічних резервів, обмеження на концентрацію активів та обмеження на активи, що мають відношення до пов'язаних із страховиком осіб.

Аналізуючи можливість використання коштів страхових компаній як інвестиційних ресурсів, слід враховувати структуру цих ресурсів з точки зору методів інвестування та оптимальних строків їх використання. Кошти, що є в розпорядженні страховиків, включають поточні надходження та фонди, сформовані за рахунок власних і залучених ресурсів, і призначені для виконання зобов'язань перед страхувальниками та забезпечення діяльності компанії [36, с. 71].

Інвестиційні можливості фінансових ресурсів страхової компанії залежать від:

- строку використання ресурсів;
- визначення терміну інвестування;

- можливості отримання інвестиційного доходу з урахуванням принципу "ризик-дохідність";
- рівня ліквідності.

Інвестиційні можливості фінансових ресурсів страхових компаній наведені у додатку А.

У структурі власного капіталу всі його елементи, такі як накопичений капітал, додаткові внески юридичних осіб та резервні накопичення, мають довгостроковий характер і можуть бути спрямовані на інвестиції в довгострокові фінансові інструменти. Інвестиційна політика в цьому випадку має орієнтуватися на придбання боргових та пайових цінних паперів, а також нерухомості. Резерви зі страхування життя інвестуються в довгострокові фінансові інструменти, оскільки тривалість договору страхування дозволяє здійснювати довгострокові інвестиції. Технічні резерви формуються за рахунок короткострокових страхових договорів. Стабілізаційні резерви створюються для забезпечення фінансової стабільності страховика і мають довгостроковий характер [7].

Цілі інвестування фінансових ресурсів можуть включати:

- забезпечення достатнього рівня платоспроможності для виконання страхових зобов'язань;
- отримання прибутку;
- захист активів компанії від інфляції;
- збільшення вартості страхової компанії;
- підвищення її конкурентоспроможності.

Отже, фінансові ресурси страхової компанії являють собою сукупність тимчасово вільних коштів, що знаходяться в обігу та використовуються для забезпечення страхової, інвестиційної та фінансової діяльності компанії [13, с. 44].

Фінансові ресурси страхової компанії є різноманітними за своїм складом, а їхній економічний зміст і призначення визначають особливості інвестування. До джерел цих ресурсів належать власний, залучений і позиковий капітали. Власні фінансові ресурси відіграють ключову роль у забезпеченні фінансової стійкості страховика, і їхній обсяг повинен бути достатнім для повного та своєчасного

виконання страхових зобов'язань. При цьому рівень достатності визначається як зовнішніми, так і внутрішніми вимогами щодо платоспроможності страхової компанії. Розмір власного капіталу страховика залежить від державних нормативів та потреб компанії, і для забезпечення фінансової безпеки він потребує ретельного планування та контролю.

Фінансова організація страхових компаній включає форми, методи, і способи формування та використання їх фінансових ресурсів, а також контроль за їх обсягом для досягнення цілей компанії. Особливості організації фінансів страховика залежать від таких факторів [15, с. 163]:

- Страхові компанії пропонують специфічний продукт — страховий захист, за який отримують плату. Спочатку вони акумулюють кошти від страхувальників, а витрати на відшкодування збитків за договорами страхування виникають пізніше, що призводить до розриву між отриманням доходів і наданням послуги.

- Рух грошових коштів у страховій організації є складнішим порівняно з іншими підприємствами, оскільки має особливе соціально-економічне значення.

- Доходи страховиків складаються з двох основних джерел: страхових премій, отриманих від клієнтів, та прибутків від інвестування коштів страхових резервів.

- Основне джерело прибутку страховика — це прибуток від страхової діяльності, який забезпечує фінансову стабільність компанії в майбутньому.

- Для гарантування платоспроможності та виконання зобов'язань перед страхувальниками страховики формують страхові резерви та проводять перестраховальні операції.

- Формування страхових резервів базується на оцінці ймовірності збитків за допомогою статистичних даних та теорії ймовірності, а використання коштів залежить від фактичних збитків, зазнаних страхувальниками протягом року.

- Різниця між розміром страхових резервів та потребами у виплаті страхових відшкодувань визначає ключові аспекти управління фінансами

страхової компанії, а також її доходи та витрати.

- Інвестиційна діяльність страхової компанії створює специфічні грошові потоки, які мають особливу спрямованість.

- Структура та склад витрат страховика обумовлені двома основними процесами: виконанням зобов'язань перед страхувальниками та фінансуванням операцій страховика.

- Визначення фінансового результату страхової діяльності має свою специфіку.

- Фінансові результати страхової компанії обчислюються окремо для кожного виду страхування.

- Фінансові результати інвестиційної та фінансової діяльності страховика визначаються за загальноприйнятими правилами, як і для інших суб'єктів господарювання.

- Основний фінансовий результат страхової компанії оцінюється як сукупний ефект від усіх видів діяльності.

- Доходи від страхової діяльності, отримані страховиком, не підлягають оподаткуванню.

- Загальний порядок оподаткування доходів від інвестиційної діяльності страхової компанії.

Принципи організації фінансів страхових компаній [24]:

1. Принцип самоокупності — страхова компанія покриває свої витрати за рахунок отриманого доходу.

2. Принцип самофінансування — страховик не лише покриває витрати, але й отримує прибуток, достатній для розширення діяльності.

Принципи самоокупності та самофінансування відповідають комерційному розрахунку, що відіграє важливу роль в організації фінансів страхових компаній. Комерційний розрахунок – це спосіб господарювання, заснований на постійному порівнянні витрат та результатів діяльності страхової компанії у грошовому вираженні. Його основна мета – досягнення максимального прибутку за умови мінімальних витрат капіталу та зниження ризику.

До управління фінансовими ресурсами страхової компанії можна застосувати структурний підхід. Це включає ієрархічну побудову дерева цілей, які є ключовими для ефективного управління фінансовими ресурсами страхової організації. На рис. 1.4 представлено схему управління фінансовими ресурсами страхової компанії.

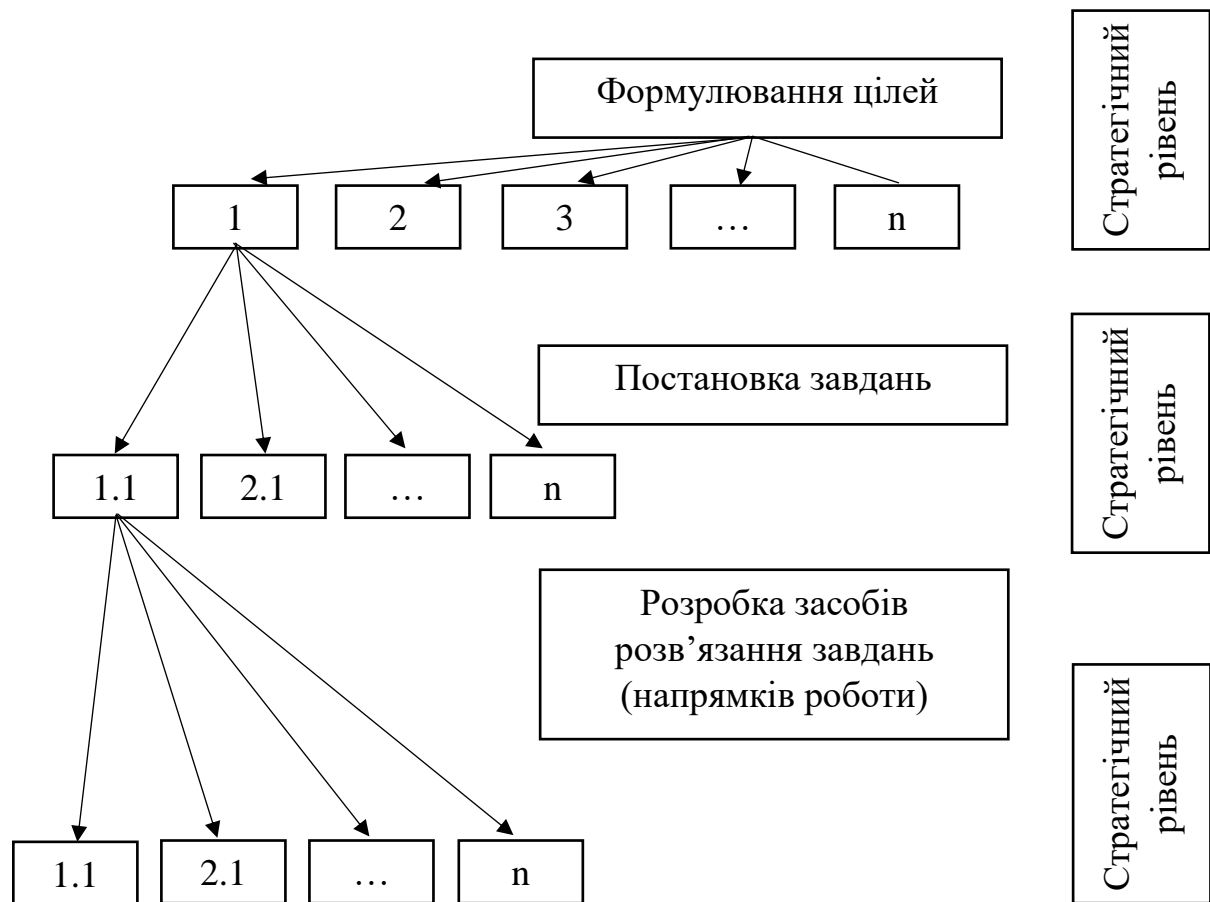

Рис. 1.4. Схема управління фінансовими ресурсами страхової компанії [7]

У формуванні місії страхової організації важливу роль повинна відігравати держава, яка визначає загальні принципи та тенденції розвитку. Визначення цілі, що узагальнено представляє рішення поточних завдань та довгострокових планів розвитку страхової справи, є одним із ключових етапів управління страховою компанією. Варто зазначити, що страхові резерви є фінансовим забезпеченням головної мети страхової організації, що впливає на особливості управління її фінансовими ресурсами. При цьому важливо враховувати значні розміри

фінансових ресурсів страхової компанії, роль страхового захисту в суспільстві, соціальне значення страхування та інвестиційні можливості галузі.

У процесі стратегічного управління фінансами страховика відбувається пошук основних шляхів накопичення капіталу та перерозподілу фінансових ресурсів у найбільш перспективні напрями бізнесу або розширення діяльності компанії.

В економічній літературі описано різні етапи формування стратегії страхової організації. Багато компаній використовують наступну модель побудови стратегії:

1. Загальні положення.
2. Період реалізації стратегії.
3. Стратегічні орієнтири: майбутня роль і завдання компанії.
4. Аналіз і оцінка становища компанії: конкурентна позиція, взаємовідносини зі страхувальниками, фінансовий стан.
5. Визначення пріоритетів: нові страхові послуги, залучення нових страхувальників, вдосконалення методів маркетингу тощо.
6. Розрахунок фінансових результатів.

Однак не всі з цих етапів слід вважати стратегічними цілями страхової організації. Наприклад, надання нових страхових послуг і розрахунок кінцевих фінансових результатів доцільніше віднести до тактичного рівня.

На стратегічному рівні формулюються довгострокові цілі страхової компанії, розраховані на 10-15 років, які враховують загальну економічну ситуацію в країні. Визначається, які фінансові, матеріальні та інші ресурси знадобляться для досягнення цих цілей, а також обирається стратегія, що дозволяє їх реалізувати. Стратегія для страховиків є основною програмою дій, узгодженою з головною метою компанії. Вона повинна бути довгостроковою за своїм напрямком, але достатньо гнучкою у методах досягнення мети. Залежно від динаміки макроекономічних показників та зміни ділових і соціальних умов, стратегія страховика повинна оновлюватися.

Важливо зазначити, що поєднання надійності та доходності часто є суперечливим завданням. Тому одним із основних викликів в управлінні

страховими (технічними) резервами є розробка стратегії для ефективного функціонування страховика на страхових та фінансових ринках.

Стратегія в контексті місії страхової компанії визначає тактичні цілі, які є індивідуальними для кожного страховика. На тактичному рівні загальні цілі конкретизуються на коротший термін - до трьох років - з урахуванням поставлених завдань і залученням необхідних ресурсів. Тактичними цілями можуть бути: тарифна політика, інвестування коштів страховою організацією, організаційні зміни тощо. Тобто тактичні цілі передбачають формування різноманітних ресурсів. Прагнення поєднати стратегію та тактику фінансового менеджменту створює дилему між рентабельністю і ліквідністю. Конкретним втіленням ідеї поєднання стратегії і тактики на підприємстві є матриці фінансової стратегії.

Отже, місія страхової організації повинна зосереджуватися не на отриманні прибутку, а на соціальному забезпеченні та захисті громадян. Відповідно, саме в цьому контексті має розвиватися такий аспект фінансових відносин, як страхування.

Фінансові ресурси страхової компанії постійно перебувають у русі, забезпечуючи всі види діяльності страховика - операційну, інвестиційну та фінансову. Вони можуть бути розглянуті як система «фінансового кровообігу», від якої залежить життєздатність страхової компанії. Значення і роль фінансових ресурсів для діяльності компанії зумовлює потребу в їх окремому дослідженні та детальному аналізі для підвищення ефективності управління. Оцінка фінансових ресурсів є важливою умовою, враховуючи обмеженість ресурсів на ринку страхування, нестабільний фінансовий стан страховика, ризик втрати платоспроможності та необхідність підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами.

У економічній літературі більшість досліджень зосереджена на оцінці окремих бізнес-процесів. Наразі не існує систематизованих наукових розробок, які б охоплювали зміст, критерії та показники оцінки фінансових ресурсів страхової компанії. Тому варто розглянути наявні методичні підходи.

Формування методологічного інструментарію для оцінки фінансових

ресурсів включає визначення мети, об'єкта, предмету та методичних засобів аналізу.

Головна мета оцінки фінансових ресурсів полягає в їх оптимізації, визначенні рівня достатності, виявленні причин дефіциту або надлишку, усуненні касових розривів і визначенні потреб у позикових коштах. Мета оцінки фінансових ресурсів полягає у формуванні уявлення про стан системи фінансового управління.

За такого підходу можна здійснити факторно-аналітичну оцінку формування фінансових потоків від різних видів діяльності, що може бути представлено у вигляді відповідної схеми (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Алгоритм факторної оцінки фінансових ресурсів страхової компанії

Показник	Умовне позначення	Період		Відхилення	
		Базисний період	Звітний період	Абсолютне	Відносне %
Надходження за договорами страхування	НСВ	За договорами страхування		$\Delta\text{ФП} = \text{Фактор } n - \text{Фактор } n-1 \dots$	$\Delta\% \text{ФП} = \frac{\Delta\text{ФП}}{\text{Фактор } n-1 \dots} \times 100\%$
Виплати страхових сум	ВСС	При оцінці ризиків, згідно нормативів			
Собівартість страхових послуг	ССП	Залежно від структури страхового портфеля			
Операційні витрати	ОВ	Для забезпечення процесу обслуговування і праці			
Амортизація необоротних активів	А	За наявності на балансі необоротних активів			
Приріст інвестицій	ПІ	Від фінансової та іншої інвестиційної діяльності			
Фінансовий потік	ФП	$\text{ФП} = \text{НСВ} - \text{ВСС} - \text{ВСРЖССП} - \text{ОВ} + \text{А} - \text{ПІ}$			

Відповідно до цього алгоритму пропонується визначити відхилення між окремими компонентами фінансових ресурсів, а також оцінити вплив кожної складової (фактори) на загальний обсяг потоку як в абсолютному, так і в відносному вимірі. Проте, недоліком цього підходу є його обмеженість, оскільки він дозволяє враховувати лише загальні фактори впливу на фінансові ресурси без їх детальної розробки.

При розробці методики оцінки фінансових ресурсів особлива увага приділяється вибору показників, які відображають різні результати страхових

операцій. Чим ширшим є набір показників, тим точнішими будуть висновки про фінансовий стан страхової компанії. Однак, наявність багатьох нерівнозначних показників може ускладнити застосування цієї методики. Показники аналізу можна поділити на дві групи. Перша група містить основні показники, які відображають кінцевий результат формування фінансового потоку страховика. Друга група охоплює показники, які висвітлюють основні складові формування фінансових ресурсів страховика. До основних показників науковці зараховують коефіцієнти платоспроможності, доходів та витрат (табл. 1.2) [8, с. 97].

Таблиця 1.2.

Коефіцієнти аналізу фінансових ресурсів страхової компанії

Група показників	Показники та алгоритм розрахунку	Розшифрування	Короткий зміст
Коефіцієнти платоспроможності	$K_{ан} = BK / BA$	BK – власний капітал страховика, BA – нормативний обсяг вільних активів	Характеризують потенційні можливості використання власного капіталу страхової компанії для покриття її зобов'язань
	$K_{ф} = BK / BA$	BA – фактичний обсяг вільних активів	
	$K_{ср} = BK / CP$	CP – страхові резерви	
Коефіцієнти доходів	$\Delta CП = CП_n - CП_{n-1}$	CП- страхова премія, n – поточний період, n-1 – попередній період	Дозволяють визначити головні джерела зростання доходної частини фінансового потоку
	$K_{под} = ФР_{од} / BK$	ФР _{од} – фінансовий результат від операційної діяльності, BK – власний капітал	
	$K_{під} = Фр / IA$	ФР _{ід} – фінансовий результат від інвестиційної діяльності, IA – обсяг інвестованих активів	
Коефіцієнти витрат	$\Delta CB = CB_n - CB_{n-1}$	CB- страхові виплати, n – поточний період, n-1 – попередній період	Характеризують рівень основних видатків фінансового потоку
	$K_{вод} = Вод / CП$	Вод – витрати на ведення операційної діяльності, CП – розмір страхової премії	
	$K_{ус} = НП / CП$	K _{ус} – коефіцієнт утримання страховика; НП – нетто-премія, CП – загальна страхова премія	

Фінансовий аналіз фінансових потоків, здійснений за описаною методикою, дозволяє виявити основні закономірності їх формування не лише на рівні окремих страховиків, але й на рівні їх групи або регіону в цілому. Однак серед зазначених

показників відсутні ті, які відображають властивості ліквідності фінансових потоків і їх динамічні характеристики в часі. Крім того, цей підхід не враховує вартісні аспекти оцінки страхового бізнесу.

Основною метою оцінки фінансових ресурсів страхової організації є максимізація добробуту власників страхового бізнесу в поточному та майбутньому періодах шляхом збільшення вартості капіталу компанії через зростання прибутку та реінвестування при прийнятній нормі ризику. Об'єктом оцінки, згідно з працями вчених, є система управління ліквідністю, платоспроможністю та інвестиційною активністю страхової організації, тоді як предметом виступають фінансові ресурси страховика.

При оцінці формування фінансових ресурсів страхової компанії особливу увагу приділяють поняттю «операційний важіль» – DOL [13, с. 244]:

$$DOL = CM / EBIT = (P - VC) * Q / EBIT, \quad CM = SR - VC * Q, \quad (1.1)$$

де CM – вкладений дохід у формування прибутку страховика;

P – середній рівень цін на страхові послуги (страхових тарифів);

VC – операційні витрати страховика по веденню бізнесу;

Q – обсяг страхових угод;

EBIT – прибуток страховика після вирахування фінансових витрат та податків.

Окрім цього ефективність використання фінансових ресурсів страхової компанії пропонується розраховувати за допомогою коефіцієнта стійкого економічного зростання (Ксез):

$$Ксез = (ЧП - Д) * СК, \quad (1.2)$$

де ЧП – чистий прибуток страховика за розрахунковий період;

Д – сума дивідендів, виплачених акціонерам за розрахунковий період;

(ЧП – Д) – реінвестований чистий прибуток, спрямований на фінансування поза оборотних активів;

СК – середня вартість власного капіталу.

Запропонована методика дозволяє оцінити загальний фінансовий стан страховика, проте не забезпечує можливість детального аналізу ліквідності та ризикостійкості його фінансового потоку.

Науковці вважають основною метою оцінки грошових потоків виявлення причин дефіциту або надлишку грошових коштів, а також визначення джерел їх надходжень і напрямків витрачання для контролю за поточною платоспроможністю страхової організації. Вони пропонують використовувати методику аналізу грошових потоків страхової компанії, виокремлюючи основні етапи цього аналізу в страховому бізнесі (табл 1.3) [20, с. 107].

Таблиця 1.3

Коефіцієнти аналізу фінансових ресурсів страхової компанії

Напрямок аналізу	Зміст аналізу
Перший етап – динаміка формування позитивного грошового потоку	<ul style="list-style-type: none"> - Аналіз темпів росту; - Співставлення з темпами росту активів, обсягів надання страхових послуг; - Визначення співвідношення залучених коштів за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел; - Виявлення ступеня залежності розвитку від зовнішніх джерел фінансування.
Другий етап – динаміка формування від’ємного грошового потоку	<ul style="list-style-type: none"> - Аналіз темпів зміни від’ємного грошового потоку; - Аналіз структури від’ємного грошового потоку; - Оцінка співвимірності витрачання грошових коштів по окремим видам активів.
Третій етап – збалансованість позитивного та від’ємного грошового потоку	<ul style="list-style-type: none"> - Визначення динаміки чистого грошового потоку; - Аналіз якості грошового потоку; - Визначення достатності грошового потоку.
Четвертий – синхронність формування позитивного та від’ємного грошового потоку	<ul style="list-style-type: none"> - Визначення динаміки залишків грошових активів для відображення рівня синхронності та забезпечення платоспроможності страховика; - Визначення коефіцієнта ліквідності грошового потоку.
П’ятий етап – ефективність грошових потоків в страховому бізнесі	<ul style="list-style-type: none"> - Визначення коефіцієнта ефективності грошового потоку; - Визначення коефіцієнта реінвестування грошового потоку.

Науковці пропонують використовувати наступні формули:

$$КДчгп = ЧГП / Об - Дв, \quad (1.3)$$

де КДчгп – коефіцієнт достатності чистого грошового потоку за досліджуваний період;

ЧГП – сума чистого грошового потоку;

Об – сума виплат основного боргу по кредитах та позикам;

Дв – сума дивідендів, виплачених акціонерам на вкладений капітал.

$$\text{КЛгп} = \text{ВПгп} - (\text{Дак} - \text{Дап}) / \text{ВВгп}, \quad (1.4)$$

де КЛгп – коефіцієнт ліквідності грошового потоку за досліджуваний період;

ВПгп – сума валового позитивного грошового потоку;

Дак – сума залишку грошових активів на кінець аналізованого періоду;

Дап – сума залишку грошових активів на початку аналізованого періоду;

ВВгп – сума валового від'ємного грошового потоку (витрачення грошових коштів).

$$\text{КЕгп} = \text{ЧГП} / \text{ВВгп}, \quad (1.5)$$

де КЕгп – коефіцієнт ефективності грошового потоку за досліджуваний період.

Усі зазначені наукові підходи дозволяють виявити тенденції в змінах фінансових ресурсів, зосереджуючи увагу на активній частині балансу страхової компанії. Однак, інвестиційний аспект управління пасивами, тобто джерела формування фінансових ресурсів, залишається поза увагою. Основними критеріями оцінки інвестування фінансових ресурсів у фінансові інструменти страхової компанії є:

- безпечність – йдеться про можливість повернення вкладених коштів;
- дохідність;
- ризик – імовірність часткової або повної втрати вкладених коштів (може включати інфляційний, виробничий, галузевий ризики тощо);
- зростання ціни – можливість підвищення дохідності фінансових інвестицій з часом;
- ліквідність – термін, протягом якого фінансові інвестиції можуть бути

перетворені в грошові кошти.

Аналіз фінансових ресурсів страхової компанії неодмінно має включати оцінку їхньої ефективності. Наведені раніше підходи не охоплюють цей аспект у повній мірі. Тому, відповідно до досліджень І.В. Майданченка [28], доцільно застосовувати консолідований підхід, що передбачає співвідношення отриманих вигод і понесених витрат від використання фінансових ресурсів.

Оцінка ефективності формування та функціонування фінансових ресурсів страхової компанії в першу чергу орієнтована на інтереси власників капіталу, вкладеного в її розвиток. Проте слід зазначити, що інтереси окремих власників можуть суттєво різнитися залежно від сфери функціонування страхового капіталу в компанії.

Сутнісна характеристика ефективності управління фінансовими ресурсами відображається в загальній методології її оцінки, формалізована форма якої має вигляд.

$$\text{Ефективність} = \frac{\text{Ефект (результат)}}{\text{Ресурси (витрати)}} \quad (1.6)$$

Ефект (від лат. effectus – виконання, дія, вплив, результат) – це досягнутий результат у певній формі, яка може бути матеріальною, грошовою, соціальною, економічною тощо. Ефект може бути позитивним, якщо зміни приносять користь, або негативним, якщо вони мають деструктивний характер, також можливий нульовий ефект. В якості результату (ефекту) та витрат можемо наводити різні показники, які згруповано в табл. 1.4.

Загальна ефективність є результатом поєднання двох її компонент: внутрішньої та зовнішньої ефективності. Вплив рівня загальної ефективності страхової компанії на обидві складові можна умовно відобразити наступним чином [43, с. 140].

$$E = E1 \times E2, \quad (1.7)$$

де E – рівень загальної ефективності;

$E1$ – рівень зовнішньої ефективності (ступінь ринкових можливостей);

E2 – рівень внутрішньої ефективності (ступінь використання внутрішніх можливостей).

Таблиця 1.4

Складові елементи формування ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії [51, с. 79]

Категорія показника	Назва показника	Характеристика показника
Показники результату	Дохід від реалізації страхових послуг	Вартісний обсяг реалізованих товарів (продукції), послуг або виконаних робіт з урахуванням націнки
	Дохід від іншої операційної діяльності	Обсяг наданих послуг та реалізованих товарів з урахуванням їх націнки, що входять до складу основної діяльності, доходи від операцій з валютними цінностями
	Фінансові та інші доходи	Доходи від операцій з цінними паперами, нараховані відсотки на поточних та депозитних рахунках, списана кредиторська заборгованість, надходження від сплати штрафів, пені, неустойки, доходи від операцій з необоротними активами, доходи від реалізації майнових і немайнових прав (оцінені за ринковою вартістю), тощо
	Позитивний грошовий потік	Надходження грошових коштів від вказаних видів діяльності на поточні рахунки підприємства
Показники витрат	Собівартість наданих послуг	Розмір собівартості страхових послуг
	Витрати від іншої операційної діяльності	Собівартість наданих послуг, що входять до складу основної діяльності
	Фінансові та інші доходи	Собівартість реалізованих цінних паперів, нараховані відсотки за користування кредитами, списана дебіторська заборгованість, нараховані штрафи, пені, неустойки
	Видатковий грошовий потік	Витрати грошових коштів в процесі здійснення вказаних видів діяльності підприємства

Загальна ефективність, що є комбінацією двох її складових E1 та E2, підкреслює свою двоїсту природу. Зрозуміло, що високий рівень складової E1 сприяє загальному підвищенню ефективності E. Однак навіть при достатньо високій внутрішній ефективності E2, підприємницька мережа не зможе досягти високого рівня загальної ефективності E без забезпечення її ринкової ефективності (E1). Таким чином, щоб досягти максимально високих результатів у цілому по підприємницькій мережі, необхідно максимально реалізувати ринкові можливості

та забезпечити високий рівень ефективності її учасників.

Розвиток фінансових ресурсів страховика відбувається під впливом різних факторів, які можуть створювати окремі обмеження та мати як стимулюючий, так і антистимулюючий ефект на досягнення поставлених цілей. Успішність формування результатів діяльності страхової компанії, в основному, залежить від того, наскільки ефективно її управлінська система може використовувати позитивний вплив і зменшувати негативний вплив факторів, що регулюють цей процес [31, с. 242].

Кожен показник ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії є результатом взаємодії багатьох чинників. Для детального аналізу їх впливу на показники, що підлягають оцінці, пропонується їх певним чином класифікувати (табл. 1.5) [20, с. 143].

Таблиця 1.5

Фактори впливу на ефективність використання фінансових ресурсів страховою компанією

За рівнем урегульованості	- фактори зовнішнього середовища (нерегульовані) - фактори внутрішнього середовища (регульовані)
За систематичністю впливу	- фактори постійного впливу - фактори тимчасового впливу
За можливістю кількісної оцінки	- фактори, вплив яких піддається кількісній оцінці - фактори, вплив яких не піддається кількісній оцінці
За характером впливу	- фактори загального впливу - фактори специфічного впливу
За суттєвістю впливу	- релевантні - не релевантні
За видимістю	- явні та неявні

Значення мультиплікатора може варіювати. Якщо його значення перевищує одиницю, це свідчить про позитивний фінансовий потік, що виникає внаслідок одночасного використання різних страхових продуктів. У разі, якщо значення мультиплікатора менше одиниці, це вказує на наявність збиткових страхових продуктів або напрямів діяльності [20, с. 144].

Для більш узагальненої оцінки ефективності формування та функціонування фінансових ресурсів страхової компанії доцільно використовувати інтегральні

показники ефективності.

Таким чином, можна зробити висновок, що оцінка рівня управління фінансовими потоками страховика полягає у визначенні економічного ефекту, отриманого саме від використання фінансових ресурсів. Система оцінки ефективності формування та функціонування фінансових ресурсів страховика базується на принципах консолідації та агрегування результатів одночасного використання кількох страхових продуктів. Розробка системи оцінки ефективності використання фінансових ресурсів страховика ґрунтується на порівнянні отриманих результатів і понесених витрат в різних сферах аналізу функціонування фінансових потоків страхової компанії.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПРАТ «УКРАЇНСЬКА СТРАХОВА КОМПАНІЯ «КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП»

2.1. Загальна фінансово-економічна характеристика ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп»

ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» (далі ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп») - це надійна страхова компанія з всеукраїнським охопленням, яка працює на страховому ринку України з 1997 року і є частиною потужної європейської фінансової структури Vienna Insurance Group з 2005 року. Компанія є одним із провідних гравців у сфері класичного страхування в Україні, маючи значний досвід, що дозволяє пропонувати індивідуальні страхові рішення та високий рівень обслуговування по всій країні.

Завдяки розгалуженій регіональній мережі та кваліфікованій команді, що складається з 25 дирекцій, понад 200 регіональних центрів, більше 700 співробітників і 665 агентів, компанія забезпечує надання якісних страхових послуг. ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» має 33 ліцензії на обов'язкове та добровільне страхування, гарантуючи своїм клієнтам надійний страховий захист і фінансову підтримку в складних життєвих ситуаціях.

Підтримка з боку Vienna Insurance Group, яка була заснована у 1824 році і є провідною страховою групою в Австрії та Центральній і Східній Європі, гарантує стабільність та високу якість послуг компанії. Група представлена у 30 країнах і має бездоганну репутацію на європейському страховому ринку.

Завдяки понад 25 000 співробітникам у складі 50 компаній Групи, Vienna Insurance Group щоденно забезпечує надійний страховий захист для своїх клієнтів. Вхідження до цієї потужної міжнародної структури дозволяє ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» гарантувати високі стандарти якості страхових послуг та

професійний підхід. Крім того, компанія вирізняється порядністю, зручністю співпраці та бездоганним виконанням своїх зобов'язань щодо страхових виплат.

Компанія впровадила комплексну систему управління ризиками, що включає низку організаційно-фінансових заходів для мінімізації можливих збитків від негативних подій. Основні етапи цієї системи включають:

- Ідентифікація ризиків: виявлення та реєстрація потенційних ризиків, що можуть вплинути на діяльність компанії.
- Аналіз ризиків: оцінка ймовірності та можливих наслідків ризикованих подій.
- Управління ризиками: розробка та впровадження стратегій і заходів для зменшення ймовірності виникнення ризиків і мінімізації збитків.
- Моніторинг ризиків: постійний нагляд за змінами у ризиках та вжиття відповідних заходів при зміні обставин.

Ця система забезпечує стабільність і надійність діяльності компанії в умовах непередбачуваних обставин. Додатково проводяться аудити з боку материнської компанії Vienna Insurance Group AG, що гарантує відповідність вимогам, встановленим Регулятором (НБУ).

При формуванні структури управління ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» використовується лінійний та функціональний принцип формування зв'язків.

Лінійно-функціональна організаційна структура наведена на рис. 2.1 [31]

Як можна спостерігати на рисунку 2.1, організаційна структура ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» складається з трьох рівнів управління, що сприяє ефективній комунікації між працівниками як по вертикалі, так і по горизонталі. Найвищим органом управління є Наглядова рада та Правління, а відповідно до Закону України «Про господарські товариства» – загальні збори акціонерів, які проводяться після ретельної підготовки з боку засновників компанії.

Окремими структурними підрозділами є обласні управління та дирекції, регіональні, районні, міжрегіональні відділення та філії в окремих містах. Ці підрозділи не мають статусу юридичних осіб.

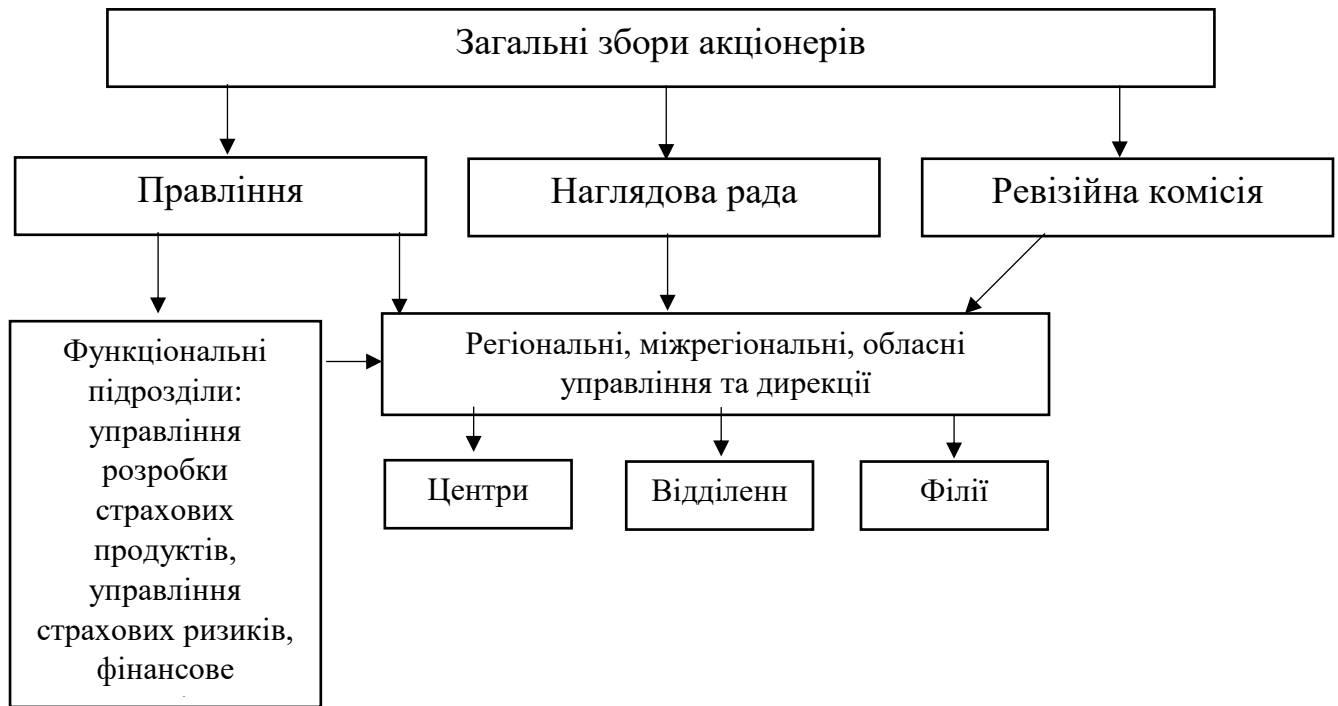

Рис. 2.1. Організаційна структура ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп»

Надамо загальну фінансово-економічну характеристику ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» на основі балансу та звітності, що надана у додатках Б, В, Д.

Першочергово проаналізуємо динаміку загальних показників страхової діяльності компанії, а саме діючі договори страхування, страхові премії, страхові виплати та інші показники страхової діяльності з 2021 по 2023 звітні роки (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка загальних показників страхової діяльності ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2023 рр.

Показник, тис. грн	2021	2022	2023	Відхилення					
				2022/2021		2023/2022		2023/2021	
				+/-	%	+/-	%	+/-	%
Страхові платежі	1062823	1228700	1992149	165877	15,61	763449	62,13	929326	87,44
Страхові виплати	424441	408099	634159	-16342	-3,85	226059	55,39	209718	49,41
Страхові резерви	779940	1030692	1465235	250752	32,15	434543	42,16	685295	87,87
Статутний капітал	129964	129964	129964	0	0	0,20	0	0	0
Активи	1485091	1939165	2688404	454074	30,58	749239	38,64	1203313	81,03

Аналізуючи дані, що представлені у таблиці 2.1 можна зазначити, що страхова компанія має постійну позитивну динаміку до збільшення страхових платежів, що також означає паралельне збільшення страхових договорів. Незважаючи на поточну важку ситуацію на території України, що знаходиться у військовому стані та має важке економічне становище, ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» робить усе для прогресу своєї діяльності.

Відзначимо, що страхові платежі зазнали найбільшого приросту саме у 2023 році, що становить на 62,13%, або 763 449 тис. грн більше, ніж у попередньому. Зростання обсягів страхових платежів дає змогу зрозуміти, що страхова компанія нарощує свій страховий портфель, а також це вказує на підвищення можливостей страховика до розрахунків за своїми зобов'язаннями. Що стосується страхових виплат, то слід відмітити, що у 2022 році вони зменшились на 3,85% та 16 342 тис. грн відповідно, а вже у 2023 році набрали відносних темпів зросту у 55,39%, що майже дорівнює тенденції зростання страхових платежів. Більш наочно показана динаміка цих двох показників на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Співвідношення страхових платежів та виплат в ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у 2021-2023 рр., тис. грн.

Розглядаючи наведену діаграму за період 2021 по 2023 роки бачимо, що на відміну від постійної позитивної динаміки страхових платежів, страхові виплати

мають плаваючу динаміку. Причиною може виступати дестабілізація у внутрішній економіці країни у 2022 році з початком повномасштабного вторгнення РФ. Якщо ж порівнювати страхові виплати 2023 році у порівнянні з 2021 роком, то бачимо, що за досліджуваний період відбулось зростання на 49,41%, що становить 209 718 тис. грн. Стосовно страховий платежів, то їх сума збільшилась на 929 326 тис. грн за досліджуваний період, а саме це становить 87,44%.

Задля розуміння загального становища ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» слід розглянути більш детально динаміку загальних економічних показників страховика, що сформована на основі фінансової звітності страховика. В таблиці 2.2. наведена динаміка загальних економічних показників діяльності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2023 рр., яка побудована на підставі фінансової звітності страхової компанії за аналізований період.

Таблиця 2.2

Динаміка економічних показників ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	2022/2021		2023/2022	
				тис. грн	%	тис. грн	%
Чисті зароблені страхові премії	714165	798278	1463012	84113	11,78	664734	83,27
Собівартість реалізованих послуг	180908	224293	0	43385	23,98	-224293	-100,00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	303186	293368	567809	-9818	-3,24	274441	93,55
Відношення зароблених премій і понесених збитків	2,36	2,72	2,58				
Елементи операційних витрат:	518756	221498	171855	-297258	-57,3	-49643	-22,41
а) матеріальні витрати	6911	4634	5550	-2277	-32,95	916	19,77
б) витрати на оплату праці	105899	119662	130400	13763	13	10738	8,97
в) витрати на соціальні заходи	22051	24786	26032	2735	12,4	1246	5,03
г) амортизація	15526	13249	9873	-2277	-14,67	-3376	-25,48
д) інші операційні витрати	368369	59167	0	-309202	-83,94	-59167	-100,00
Валовий прибуток	80878	84157	111171	3279	4,05	27014	32,10
Податок на прибуток	-36304	-45127	-30631	-8823	24,3	14496	-32,12
Чистий прибуток/збиток	44574	39030	80540	-5544	-12,44	41510	106,35

У більшості показників, наведених у таблиці, можна спостерігати позитивну динаміку за період з 2021 по 2023 роки. На 31 грудня 2023 року чисті зароблені

страхові премії становили 1 463 012 тис. грн., що на 83,27% більше порівняно з попереднім звітним періодом. Водночас темпи зростання чистих зароблених страхових премій у 2022 році були нижчими, ніж у 2021 році.

Собівартість реалізованих послуг, як і зароблені страхові премії, досягла найвищих значень у 2022 році. Примітно, що собівартість у 2022 та 2021 роках залишалася майже на одному рівні та збільшилась на 43 385 тис. грн., а саме на 23,98%, хоча обсяг страхових премій зріс лише на 11,78%. У 2022 році собівартість різко зросла на 23,98%, досягнувши 224 293 тис. грн. На це вплинула складна економічна ситуація в Україні, зокрема воєнний стан.

Чисті понесені збитки за страховими виплатами значно збільшилися у 2023 році і склали 567 809 тис. грн., що на 93,55% більше порівняно з попереднім періодом. При цьому у 2022 році компанії вдалося стабілізувати ці показники, скоротивши збитки на 3,24%, до 293 368 тис. грн на 31 грудня 2022 року. Детальніший аналіз виплат та збитків ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» представлений у вигляді діаграми на рисунку 2.3 для порівняння звітних 2022 та 2023 років.

Рис. 2.3. Статті понесених збитків за страховою діяльністю ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2022-2023 рр.

Аналізуючи діаграму, можна зробити висновок, що компанія вживала заходів щодо зміни напрямку загального обсягу понесених збитків, орієнтуючись на поточну макроекономічну ситуацію. Зокрема, зросли збитки за договорами страхування від нещасних випадків і цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Основну частину збитків протягом тривалого періоду складають саме договори страхування транспортних засобів та їх власників, за якими йдуть договори добровільного медичного страхування. У зв'язку з воєнним станом ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» зазнала значних збитків за договорами страхування від нещасних випадків, які склали 10 566 тис. грн.

Повертаючись до таблиці 2.2, розглянемо елементи операційних витрат, які мали безпосередній вплив на фінансові результати компанії, і відзначимо зміни в їх динаміці. Операційні витрати демонстрували нестабільність. У 2022 році операційні витрати скоротились на 57,3%, а саме 221 498 тис. грн, а у 2023 році ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» продовжувала скорочувати витрати до 171 855 тис. грн. Найбільше скоротилися матеріальні витрати, амортизаційні витрати та інші операційні витрати. Витрати на оплату праці, навпаки, демонстрували стабільне зростання в середньому на 15% щороку, незважаючи на мінімальне скорочення персоналу.

Такі тенденції у формуванні доходів і витрат ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» вплинули на обсяг валового прибутку від основної діяльності. У 2022 році бачимо поступове збільшення валового прибутку на 3 279 тис. грн. та склав 84 157 тис. грн., що на 4,05% більше за попередній звітний період. На кінець 2023 року визначено розмір валового прибутку на відмітці 111 171 тис. грн., що на 32,1% більше за попередній рік, а саме 27 014 тис. грн.

Незважаючи на коливання валового прибутку, податок на прибуток компанії щороку зростає. Станом на 31 грудня 2022 року податок на прибуток становив 45 127 тис. грн. Враховуючи це, чистий прибуток компанії за 2022 рік відзначився на від'ємній відмітці у -3 506 тис. грн. Натомість у 2023 році страхова компанія відновила прибутковість компанії і чистий фінансовий результат склав 80 540 тис. грн. прибутку. Це свідчить насамперед про нестабільність фінансового положення

страхової компанії в умовах воєнного стану та погіршення економічної ситуації, що відобразилась на результаті за 2022 рік з початком повномасштабного вторгнення росії.

Щоб детальніше проаналізувати динаміку доходів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2021–2023 роки, звернемося до таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

**Динаміка доходів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп»
за 2021-2023 рр.**

Показник	2021	2022	2023	Відхилення			
				2022/2021		2023/2022	
				тис. грн.	%	тис. грн.	%
Доходи від страхової діяльності:	904148	1071163	1463012	167015	18,47	391849	36,58
чисті зароблені премії	714165	798278	1463012	84113	11,78	664734	83,27
інші операційні доходи	124900	174430	0	49530	39,66	-174430	-100,00
Інші фінансові доходи	65083	98455	160661	33372	51,28	62206	63,18
Інші доходи	3391	0	13356	-3391	-100	13356	100,00
Всього доходів	907539	1071163	1637029	163624	-	565866	-

Згідно з даними таблиці 2.3, протягом 2021–2023 років спостерігалось постійне зростання дохідності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп», хоча структура доходів зазнала незначних змін. Чистий дохід від реалізації страхових послуг демонстрував стабільну тенденцію до зростання: у 2022 році він збільшився на 11,78%, а у 2023 році приріст становив уже 83,27% порівняно з попереднім періодом.

Зростання доходів відбулося завдяки планомірному нарощенню обсягів чистих зароблених премій. Інші операційні доходи також показали позитивну динаміку, досягнувши 174 430 тис. грн на кінець 2022 року, що на 39,66% більше за показник 2021 року, а у 2023 році в фінансовій звітності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» інші операційні доходи не відображені. Це свідчить про зростання дохідності компанії від основної діяльності.

Фінансові доходи компанії мали коливання: у 2022 році спостерігався значний

приріст на 51,28%, що більше ніж у два рази, а у 2023 році зростання сягнуло майже 64%. Станом на 31 грудня 2023 року фінансові доходи у звітності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» становили 160 661 тис. грн.

Згідно з фінансовою звітністю страхової компанії, інші доходи, не пов'язані з операціями страхування та перестраховування, у 2021 році склали 3 391 тис. грн. На кінець 2022 року інших доходів у страхової компанії не відзначається, натомість у 2023 році дана стаття дохідності відновила до значення 13 356 тис. грн.

На рис. 2.4 представлена повна структура доходів компанії, де чітко можна спостерігати, що основну частину всіх отриманих доходів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» складають чисті зароблені премії. Інші доходи займають найменшу частку серед сукупних доходів компанії.

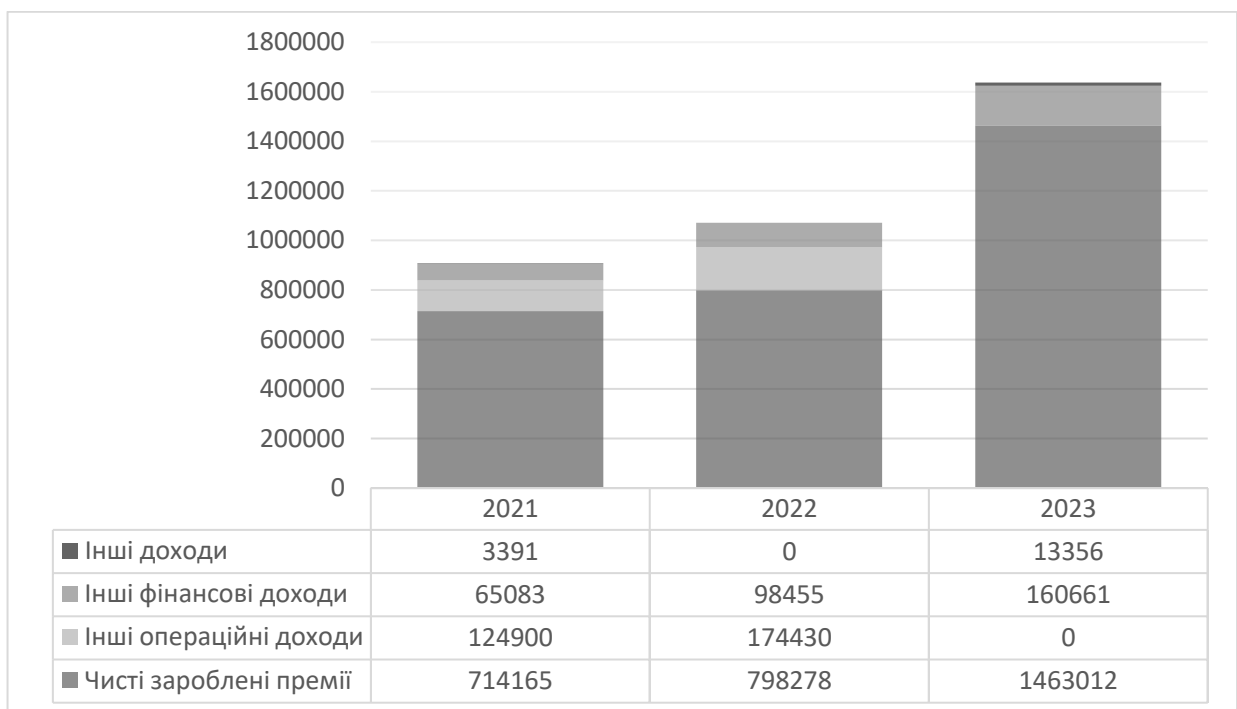

Рис. 2.4. Динаміка та структура доходів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2022 рр., тис. грн.

Для оцінки загального фінансово-економічного стану страхової компанії важливо також проаналізувати витрати страхової компанії, що представлені в таблиці 2.4. Оскільки основну частину доходів компанії складають чисті отримані премії від страхової діяльності, можна зробити висновок на основі фінансової

звітності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп», що основну частку витрат становлять чисті понесені збитки за страховими виплатами.

Таблиця 2.4

**Динаміка витрат ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп»
за 2021-2023 рр., тис. грн.**

Показник	2021	2022	2023	Відхилення			
				2022/2021		2023/2022	
				тис. грн.	%	тис. грн.	%
Витрати від страхової діяльності:	359182	363006	622397	3824	1,06	259391	71,46
чисті понесені збитки за страховими виплатами	303186	293368	567809	-9818	-3,24	274441	93,55
операційні витрати	55996	69638	54588	13642	24,36	-15050	-21,61
Інші операційні витрати	24151	24871	60761	720	2,98	35890	144,30
Витрати, що не пов'язані зі страхуванням та перестрахуванням	894	29	345	-865	-96,76	316	в 10,9 р.
Всього витрат	384227	387906	683503	3679	-	295597	-

З даних таблиці 2.4 видно, що загальні витрати страхової компанії протягом 2021-2023 років демонстрували постійне зростання. Окрім цього, спостерігається негативна тенденція щодо збільшення операційних витрат, які у 2022 році зросли на 24,36% та на 144,3% у 2023 році.

Для страхових компаній характерна інверсія циклу, що означає, що доходи від страхової діяльності (страхові премії) отримуються раніше, ніж здійснюються основні витрати, такі як виплати страхових сум і відшкодувань. Це створює початковий потік витрат для компанії.

Найбільшу частку витрат, як зазначалося раніше, складають чисті понесені збитки. У 2022 році ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» змогла скоротити витрати до 293 368 тис. грн, що означає зменшення на 3,24%. Вже на кінець 2023 року понесені збитки досягли 567 809 тис. грн., що на 93,55% більше за попередній звітний період. Також спостерігається значний приріст інших операційних витрат: у 2022 році компанія змогла утримати цей показник на рівні 24 871 тис. грн., що на 2,98% більше порівняно з попереднім роком. За 2023 рік спостерігаємо скорочення

операційних витрат до 54 588 тис. грн. тобто на 21,61%. Також слід виокремити інші операційні витрати, що зросли на 144,3% у 2023 році у порівнянні до 2022 року та склали 60 761 тис. грн. Наочно динаміка і структура витрат страховика за 2021-2023 рр. представлена на рисунку 2.5.

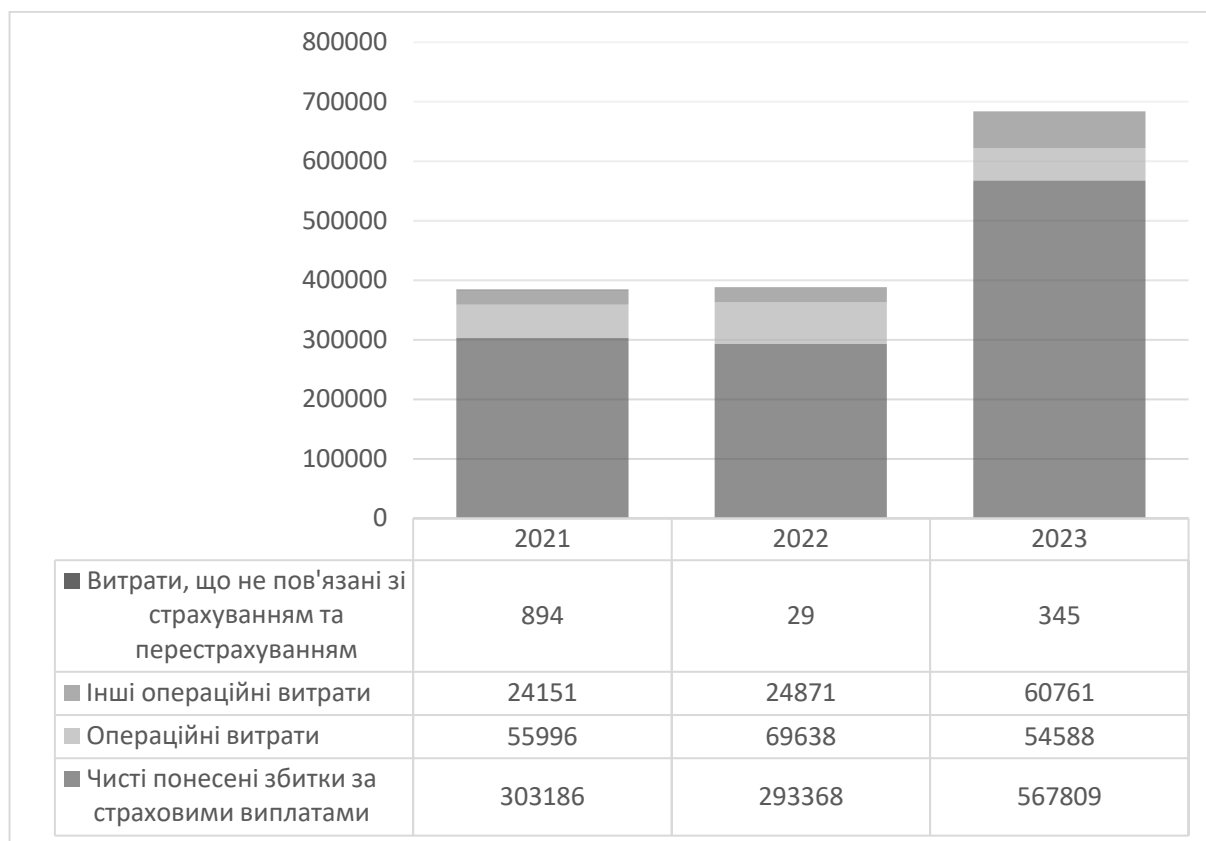

Рис. 2.5. Динаміка та структура витрат ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Отже, діяльність компанії характеризується постійним зростанням протягом досліджуваного періоду. Аналіз доходів і витрат свідчить про збільшення прибутковості як у страховій, так і в перестраховій діяльності.

Операційні витрати компанії мали тенденцію до зниження протягом останнього року, що позитивно вплинуло на прибутковість ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у 2023 році.

Головною метою компанії залишається подальший розвиток страхової діяльності. Вона планує підвищити ефективність роботи на ринку страхування, збільшити обсяги наданих послуг і вдосконалювати управління коштами.

Особливу увагу буде приділено розвитку нових напрямків страхування та вдосконаленню стратегій просування страхових продуктів, зокрема в сфері страхування майна. Також планується подальше підвищення рівня підтримки клієнтів через різні канали продажу.

Основні проблеми, з якими зіткнулася компанія під час досліджуваного періоду, були пов'язані з загальним станом ринку фінансових і страхових послуг, валютними ризиками, негативними економічними тенденціями в Україні, зниженням платоспроможності населення, низьким рівнем страхової культури, пандемією COVID-19, а також воєнним станом, що був запроваджений у 2022 році і суттєво ускладнив управління фінансовими ресурсами й фінансове планування.

2.2. Аналіз складу, структури і динаміки фінансових ресурсів страховика

Оцінка фінансового стану страхової компанії, своєчасне та повне залучення, а також ефективне використання фінансових ресурсів є ключовими умовами для забезпечення її сталого розвитку, реалізації стратегічних планів та досягнення цілей. Регулярна оцінка фінансового стану дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо необхідності залучення додаткових фінансових ресурсів. Структура капіталу визначається співвідношенням власних і позикових коштів, які використовуються компанією для фінансування її активів.

Фінансовий стан суб'єкта страхового підприємництва має вирішальний вплив на його розвиток та конкурентну позицію. Стабілізація цього стану є складним процесом, який вимагає системного підходу. У цьому контексті страховик розглядається як цілісна система, що самоорганізується, включаючи колективи працівників, а також різні види фінансових ресурсів, які взаємодіють через різні причинно-наслідкові зв'язки.

Для проведення детального аналізу складу, структури і динаміки фінансових ресурсів ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» необхідно розглянути форми публічної фінансової звітності, зокрема:

- Форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»;
- Форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Для оцінки фінансових ресурсів страхової компанії слід проаналізувати структуру її активів та джерела їх формування. Динаміка та структура активів ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за період 2021-2023 років наведені в додатку Б.

Аналізуючи дані та розрахунки з додатку Б, можна відзначити тенденцію до зростання активів страхової компанії у 2022 році, що становили 1 939 165 тис. грн., але вже у 2023 році можна побачити скорочення активів до значення 1 782 498 тис. грн.

Для детальнішого аналізу показників побудуємо рисунок 2.6, який відображає частку кожної статті балансу у формуванні необоротних активів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у 2021-2023 рр.

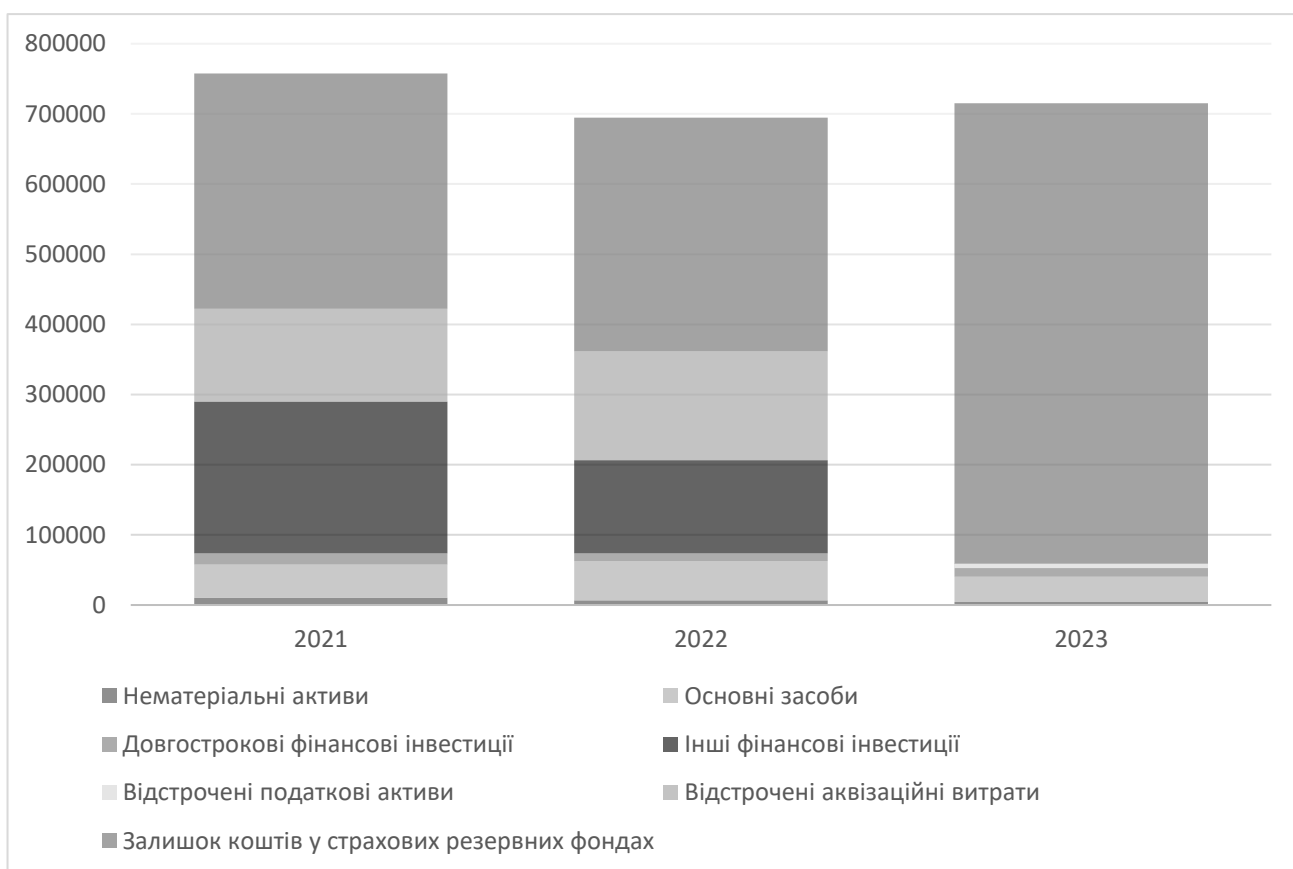

Рис. 2.6. Динаміка і структура необоротних активів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у 2021-2023 рр., тис. грн.

Можна відзначити, що найбільшу частку постійно займають залишки коштів у страхових резервних фондах, які станом на 31 грудня 2022 року становили 332 928 тис. грн., або 17,17% від загальної суми необоротних активів, а у 2023 році зросли до значення 656 257 тис. грн., що на 97,12% більше за попередній період. Щодо фінансових інвестицій, спостерігається динаміка до зменшення: в 2022 році інвестиції скоротилися до 132 393 тис. грн., що на 38,73% менше за 2021й рік, а у 2023 році вони склали вже 4 357 тис. грн. Станом на кінець звітнього 2023 року у складі довгострокових "інших фінансових інвестицій" у Балансі (Звіті про фінансовий стан) відображено облігації внутрішньої державної позики з терміном погашення більше ніж 12 місяців.

Згідно з принципом відповідності, актив з відстрочених аквізиційних витрат визнається пропорційно до розміру доходу від страхових премій. Відстрочені аквізиційні витрати класифікуються як актив і відображаються на відповідному рахунку. Відстрочені аквізиційні витрати визначаються на основі загальної суми аквізиційних витрат, які підлягають відстроченню за поточний період, і співвідношення "загальна сума резерву незароблених премій на дату балансу / загальна сума нарахованих премій за укладеними договорами страхування" (за договорами ОСЦПВВТЗ та Зеленої картки). Сума будь-яких відстрочених аквізиційних витрат визначається за методикою, що відповідає підходам, які використовуються для визначення незароблених премій для кожного виду страхування. Розрахунок цих витрат здійснюється щомісячно.

На рисунку 2.7 представлена динаміка і структура оборотних активів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2023 рр..

З діаграми видно, що найбільшу частку оборотних активів страхової компанії становлять поточні фінансові інвестиції. На кінець звітнього періоду в розділі "Поточні фінансові інвестиції" Балансу (Звіту про фінансовий стан) відображені депозити з терміном понад 3 місяці та облігації внутрішньої державної позики, які утримуються до погашення і мають термін погашення менше ніж 12 місяців. Станом на 31 грудня 2023 року частка поточних фінансових інвестицій становить 928 857 тис. грн, або 52,11% від загальних активів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна

Іншуранс Груп». Динаміка цього показника є стабільною: у 2021 році сума поточних фінансових інвестицій підвищилась на 74,2%, або на 247 529 тис. грн. порівняно з попереднім періодом. Вже у 2023 році відбулося збільшення на 347 750 тис. грн, що складає 59,84% росту.

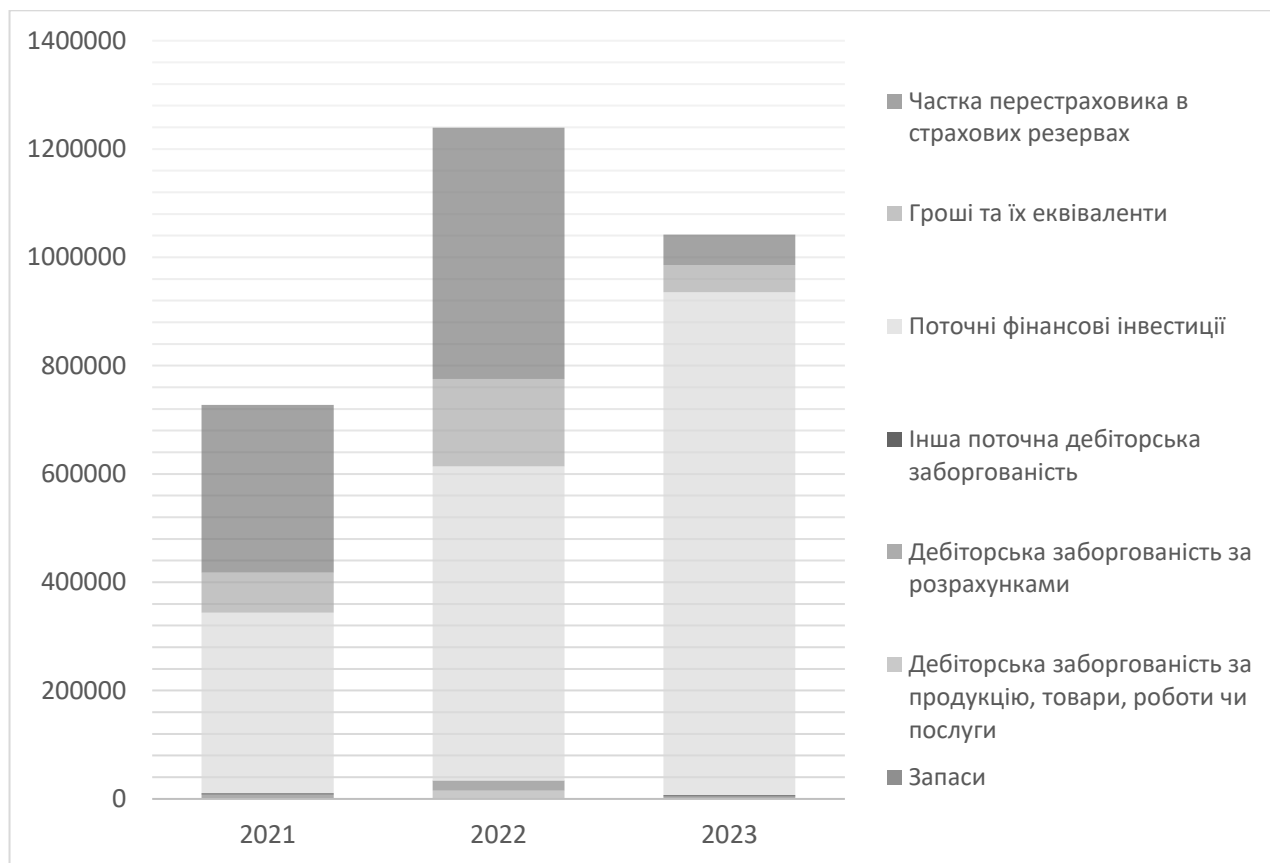

Рис. 2.7. Динаміка і структура оборотних активів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Суттєву частку в оборотних активах у ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» також займає частка перестраховика в страхових резервах. Станом на кінець 2022 року цей показник становив 463 697 тис. грн., або 23,93% від загальної суми активів компанії, але вже у 2023 році можна спостерігати різке скорочення до 56 345 тис. грн.

Динаміка капіталу ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2023 роки наведена у додатку В.

Аналізуючи наведені розрахунки, можна відзначити стійкі позитивні зміни в структурі пасивів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп». У 2022 році приріст

власного капіталу склав 43 124 тис. грн., що відповідає зростанню на 12,15%. На кінець 2023 року власний капітал досяг 448 703 тис. грн., що становить 25,17% від загальної суми пасивів компанії.

Для більш детального аналізу структури пасивів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2023 рр., побудуємо рисунок 2.8.

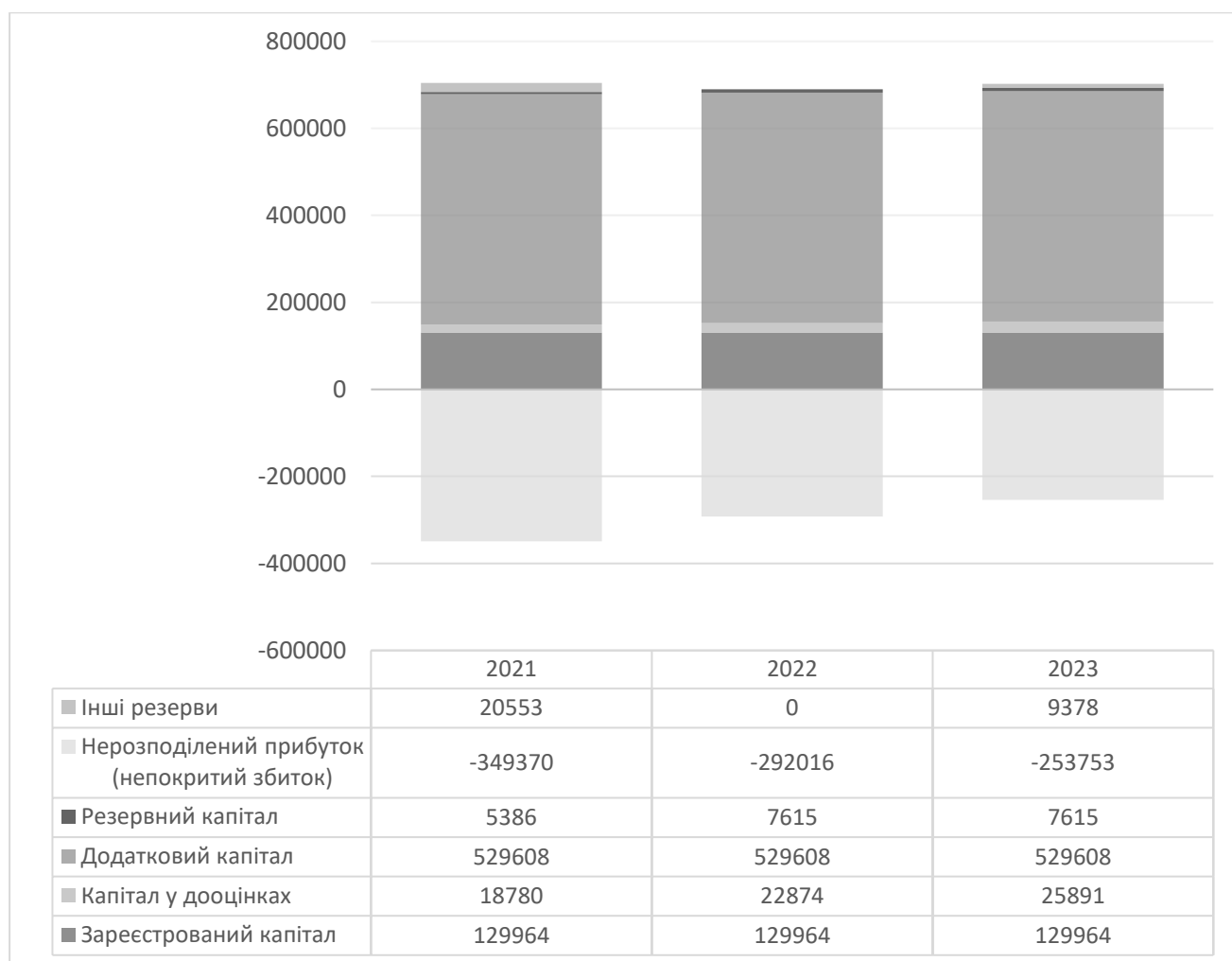

Рис. 2.8. Структура власного капіталу ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2023 рр., тис. грн.

З аналізу структури видно, що статті зареєстрованого капіталу та додаткового капіталу залишаються стабільними і сформованими без змін. Сума непокритих збитків компанії поступово зменшується і на кінець 2023 року становить 253 753 тис. грн. Спостерігається зростання капіталу в дооцінках протягом всього досліджуваного періоду: у 2022 році цей показник збільшився ще на 21,8% і досяг

22 874 тис. грн., а у 2023 році підвищився до значення 25 891 тис. грн.

Дооцінка фінансових інструментів включає переоцінку облігацій внутрішньої державної позики, класифікованих як наявні для продажу, і відображається через інший сукупний дохід, який потім рекласифікується в прибутки та збитки під час вибуття таких інвестицій.

Зареєстрований капітал страховика залишився незмінним протягом досліджуваного періоду. Капітал у дооцінках збільшився на 4 094 тис. грн. та 3 017 тис. грн. за 2022 та 2023 роки відповідно. Резервний капітал у 2022 році зріс на 2 229 тис. грн. і досяг 7 615 тис. грн, а на кінець 2023 року залишився незмінним.

Аналізуючи Звіт про фінансовий стан компанії та його складові, можна провести попередню оцінку фінансового стану ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп». Про здоровий фінансовий стан свідчать статті активу балансу, які можуть бути оперативно використані як платіжні засоби, зокрема «Грошові кошти та їх еквіваленти», «Поточні фінансові інвестиції» та «Частка перестраховика у страхових резервах».

Розглянемо більш детально динаміку та структуру позикового капіталу ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп», що гаочно представлено на рисунку 2.9.

У 2022 році довгострокові зобов'язання та забезпечення зросли на 31,39% порівняно з 2021 роком, досягнувши 247 045 тис. грн., а станом на 31 грудня 2023 роки сягнули значення 1 250 066 тис. грн., що становить 70,13% пасивів балансу страхової компанії. Основний приріст був забезпечений накопиченням страхових резервів протягом аналізованого періоду.

Поточні зобов'язання страховика також мали тенденцію до зростання з 2021 по 2022 роки. Станом на кінець 2022 року вони склали 507 011 тис. грн., що дорівнює 26,15% від загальної суми пасивів компанії, але вже у 2023 році, виходячи зі звітності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп», цей показник склав 83 729 тис. грн. Відображення у балансі розрахунків з оплати праці, розрахунків за одержаними авансами та за страховою діяльністю дорівнювали 0.

Отже, на кінець 2023 року найбільшу питому вагу серед пасивів страхової компанії становили саме довгострокові зобов'язання та забезпечення. За даними

балансів компанії на 31.12.2022 р. і 31.12.2023 р., можна зробити висновок, що у джерелах формування коштів відсутні статті неоплаченого або вилученого капіталу.

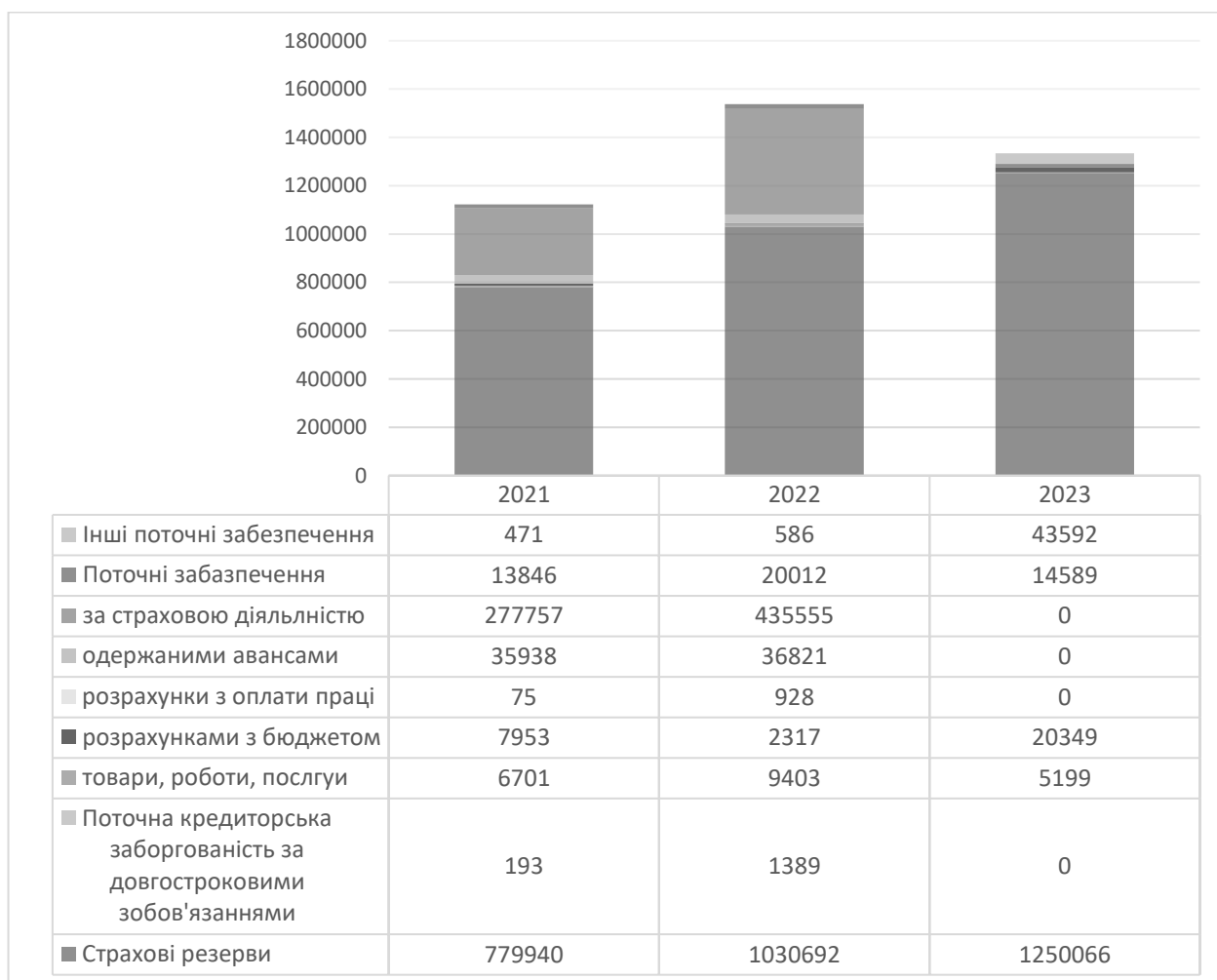

Рис. 2.9. Динаміка та структура позикового капіталу ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Оцінимо зміну валюти балансу страховика, порівнюючи підсумки активу і пасиву на початок і кінець звітного періоду. Позитивним є зростання валюти балансу, що свідчить про збільшення активності компанії, розширення її ринкової частки та підвищення страхових тарифів. Проте у період з 2018 по 2020 рік валюта балансу демонструвала стабільну тенденцію до зниження.

Для комплексної оцінки фінансового стану доцільно порівняти зміни валюти балансу зі змінами фінансових показників, таких як чисті зароблені премії та валовий прибуток компанії. Для цього можна використати дані зі Звіту ф. №2 «Звіт про фінансові результати».

Коефіцієнт зростання валюти балансу розраховується як співвідношення абсолютного відхилення до середньої величини підсумку балансу за попередній період. Формула для розрахунку виглядає так [5]:

$$Кб = \frac{Б_1 - Б_0}{Б_0}, \quad (2.1)$$

де Кб – коефіцієнт зростання валюти балансу;

Б1 – середня величина підсумку балансу за звітний період;

Б0 – середня величина підсумку балансу за попередній період.

Для 2022 року Кб становить: $(-3506 - 44574) / -3506 = -1371,36\%$.

Для 2023 року Кб: $(80540 + 3506) / 80540 = 104,35\%$.

Коефіцієнт зростання страхових премій обчислюється за формулою [5]:

$$Кв = \frac{В_1 - В_0}{В_0}, \quad (2.2)$$

де Кв – коефіцієнт зростання премій;

В1 – премії звітного періоду;

В0 – премії базового періоду.

У 2022 році Кв дорівнює: $(978846 - 714165) / 714165 = 37,06\%$

За 2023 рік Кв: $(1463012 - 978846) / 978846 = 49,46\%$

Таким чином, страхові премії зросли на 37,06% у 2022 році та на 49,46% у 2023 році. Також слід відмітити, що саме у 2023 році компанія відновила свої доходи та прибуток мав значне зростання.

Для оцінки джерел формування фінансових ресурсів варто також звернути увагу на рівень власного капіталу. Статутний капітал залишився незмінним, а його наявність є ознакою платоспроможності компанії, відповідно до Закону України «Про страхування». Ефективне управління капіталом є важливим для підтримання адекватного рівня власних коштів, що також сприяє формуванню страхових резервів.

На основі публічної фінансової звітності («Баланс» і «Звіт про фінансові

результати») можна провести комплексний аналіз ділової активності та рентабельності ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп». Показники ділової активності, наведені у таблиці 2.5, демонструють позитивну динаміку у використанні ресурсів та джерел фінансування страховика, що свідчить про покращення ефективності.

Таблиця 2.5

Динаміка показників ділової активності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2022-2023 рр.

Показник	Порядок розрахунку	2022	2023	Відхилення
Ресурсовіддача (РВ)	$РВ = \frac{\text{Чисті зароблені страхові премії за звітний період}}{\text{Середня вартість активів}}$	0,47	0,79	0,32
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів (Кооа)	$Кооа = \frac{\text{Чисті зароблені страхові премії за звітний період}}{\text{Середньорічна вартість оборотних активів}}$	1,88	0,64	-1,24
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз)	$Кодз = \frac{\text{Чисті зароблені страхові премії за звітний період}}{\text{Середня дебіторська заборгованість}}$	39,05	36,12	-2,93
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Кокз)	$Кокз = \frac{\text{Чисті зароблені страхові премії за звітний період}}{\text{Середня кредиторська заборгованість у звітному періоді}}$	1,96	5,72	3,76
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (Ковк)	$Ковк = \frac{\text{Чисті зароблені страхові премії за звітний період}}{\text{Середня сума власного та порівняного до нього капіталу підприємства, грн.}}$	2,12	3,46	1,34

Обсяги чистих зароблених премій зростають швидше порівняно з активами компанії, що призводить до підвищення показника ефективності використання ресурсів (ресурсовіддачі).

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів зріс впав з 1,88 до 0,64, тобто майже в три рази. Водночас коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості має приблизно однакові значення, що свідчить про те, що зобов'язання контрагентів виконуються майже однаково за швидкістю у 2022 та 2023 році.

Підвищення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості вказує на залучення позикових обігових засобів, що позитивно впливає на фінансовий стан ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп».

Пришвидшення оборотності власного капіталу з 2,12 до 3,46 у період 2022-

2023 років свідчить про підвищення ефективності його використання та збільшення ділової активності компанії в цьому напрямку.

Таким чином, аналіз показників, наведених у таблиці 2.6, а також підвищення чистого прибутку, задекларованого у фінансовій звітності, свідчить про позитивну динаміку результатів діяльності компанії за останні два роки.

У ринковій економіці фінансові ресурси (капітал) інвестуються у різні види діяльності з метою максимізації прибутку. Рентабельність, яка визначає ефективність використання капіталу, є ключовим показником прибутковості. В аналітичній практиці існує низка показників рентабельності, що відображають прибутковість компанії з різних сторін, особливо в контексті ефективності вкладених ресурсів та поточних витрат.

Для оцінки рентабельності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» проаналізуємо такі показники, як рентабельність авансованого капіталу та рентабельність власного капіталу. Ці показники демонструють, який прибуток генерується на кожну гривню авансованого (власного) капіталу, та наведені у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

**Показники рентабельності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп»
за 2022-2023 рр.**

Показник	Порядок розрахунку	2022	2023	Відхилення
Рентабельність ресурсів (активів) за чистим прибутком	$Rч = \text{Чистий прибуток} / \text{Капітал}$	0,3	0,18	-0,12
Рентабельність власного капіталу (Rвк)	$Rвк = \text{Чистий прибуток} / \text{Середня сума власного та порівняного до нього капіталу підприємства}$	0,1	0,19	0,09
Рентабельність діяльності за приб. діяльності (Rпр)	$Rпр = \text{Прибуток від операційної діяльності підприємства} / (\text{Собівартість} + \text{збитки від страхових операцій})$	-0,2	0,06	0,26

Для розрахунку показників рентабельності компанії використовувалися загальний прибуток звітного періоду та чистий прибуток. Рентабельність ресурсів

(активів) за чистим прибутком вказує на те, скільки чистого прибутку припадає на одиницю коштів, інвестованих в активи підприємства. Прибутковість діяльності на кінець дослідженого періоду продемонструвала позитивну динаміку. Незважаючи на зменшення рентабельності, ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» все ж зберігає позитивне значення рентабельності ресурсів за чистим прибутком, яке на 31.12.2023 р. становило 0,18.

Рентабельність власного капіталу (Рвк) відображає, скільки чистого прибутку припадає на одиницю власного капіталу. На середньорічну гривню власного капіталу припадає 0,19% чистого прибутку, тоді як у попередньому році цей показник був нижчим - 0,1. Рентабельність страхової діяльності, яка розраховується на основі прибутку від операційної діяльності (Рпр), характеризує, скільки прибутку генерується на одиницю повної собівартості та чистих понесених збитків від страхової діяльності. У 2022 році цей показник становив 0,06%, що на 0,26% більше, ніж у попередньому році та має позитивне значення.

2.3. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії

Вимірювання та оцінка ефективності є необхідною умовою успішної діяльності та розвитку страхової компанії. Це дає змогу впливати на її поточний стан і тенденції розвитку, визначати масштаби та напрями змін, виявляти ключові фактори зростання, приймати рішення щодо змін і прогнозувати їх вплив на основні показники. Також це дозволяє розробляти плани подальшого вдосконалення роботи як усєї страхової компанії, так і її окремих підрозділів.

Зробимо розрахунки та проведемо аналіз рентабельності фінансових ресурсів страховика за 2021-2023 роки та відобразимо це у таблиці 2.7.

Розглядаючи дані, що наведені у таблиці 2.7 можна зробити висновок, що ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» залишається рентабельною компанією, хоча ми бачимо плаваючу динаміку показників. Виходячи саме з даних, що були надані компанією у звітності на кінець 2022 та 2023 років, будемо застосовувати

фінальні значення прибутковості, взяті з фінансової звітності за відповідні роки. Так, чистий прибуток компанії має нестабільну тенденцію та коливається кожного року.

Таблиця 2.7

**Динаміка показників рентабельності активів ПрАТ «УСК «Княжа
Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2023 рр.**

Показник	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення		
				2022/2021	2023/2022	2023/2021
Чистий прибуток, тис. грн	44574	39030	80540	-5544	41510	35966
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	1397937	1712128	1558556	314192	-153573	160619
Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	614458	728464	571434	114006	-157030	-43024
Середньорічна вартість оборотних активів	783479	983665	987122	200186	3457	203643
Рентабельність активів	0,03	0,02	0,05	-0,01	0,031	0,022
Термін окупності активів, роки	31,36	43,87	19,35	12,5	-24,52	-12,01
Рентабельність необоротних активів	0,07	0,05	0,14	-0,02	0,09	0,07
Термін окупності необоротних активів, роки	13,79	18,66	7,10	4,88	-11,57	-6,7
Рентабельність оборотних активів	0,06	0,04	0,08	-0,02	0,04	0,02
Термін окупності оборотних активів, роки	17,58	25,2	12,26	7,63	-12,94	-5,32

У 2021 році чистий прибуток компанії склав 44 574 тис. грн., а вже у 2022 році 39 030 тис. грн., що менше за попередній звітний період. За 2023 звітний рік ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» отримала прибуток у розмірі 80 540 тис. грн. Абсолютне відхилення за досліджуваний період склало 35 966 тис. грн., що вказує все ж таки на позитивну динаміку.

Натомість слід зауважити, що вартість оборотних та необоротних активів за весь досліджуваний період, аналогічно показникам прибутковості, коливалась., що було проаналізовано більш детально вище у роботі.

Враховуючи вищезазначені фактори можемо візуально представити на рисунку 2.10 динаміку показників рентабельності активів ПрАТ «УСК «Княжа

Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2023 роки.

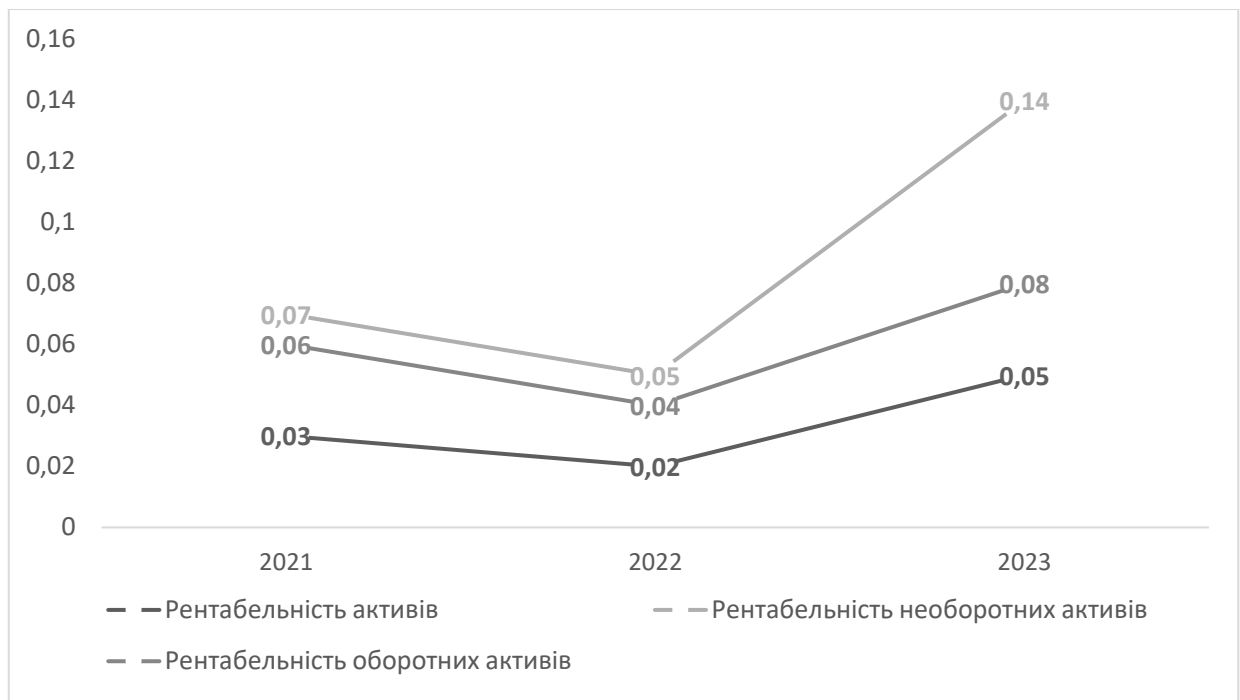

Рис. 2.10. Динаміка показників рентабельності активів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2023 рр.

На рисунку 2.10 можна спостерігати нестабільність рівня рентабельності активів. Передусім це пов'язано з постійним плаваючою вартістю активів та прибутку, отримуваним страховою компанією за досліджуваний період. Так, загальна рентабельність активів за весь період зменшилась у 2022 році до рівня 0,02, але вже у 2023 році була відновлена та становила 0,05 за рахунок збільшення прибутку. Через таку динаміку термін окупності активів впав з 43,87 до 19,35 років за відповідні роки. Також слід відзначити підвищення рентабельності необоротних активів до 0,14 у 2023 році та збільшення рентабельності оборотних активів до 0,08.

З огляду на те, що компанія є прибутковою, можна говорити про термін окупності її активів. Динаміка цих показників свідчить про тенденції до покращення або погіршення фінансового стану, а саме про можливе віддалення або наближення до стану банкрутства. Зростання термінів окупності необоротних, оборотних активів та активів загалом свідчить про те, що ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» отримує менший прибуток та погіршує своє фінансове

положення.

Проаналізуємо забезпеченість компанії страховими резервами. Проведемо розрахунки за даними додатку В, результати згрупуємо в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

**Динаміка показників забезпеченості страховими резервами ПрАТ
«УСК«Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у 2021-2023 рр., тис. грн.**

Показники	2021	2022	2023
Страхові резерви	779940	1030692	1250066
Страхові внески (премії)	714165	798278	856932
Забезпеченість резервами, %	109,21%	129,11%	145,88%

За розрахунками, поданими у таблиці 2.8, ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» повністю виконує другу умову, затверджену для страховиків чинним законодавством.

Якщо ж взяти до уваги, що даний показник має становити 100%, бачимо, що сума страхових резервів перевищує страхові внески в середньому на 25%. У 2022 році страховик активно накопичував страхові резерви задля покриття, які сягнули з початком війни відмітки у 129,11%, а вже на 31 грудня 2023 року становили 145,88%.

Страховик здійснює управління капіталом з метою досягнення наступних цілей:

- здійснення діяльності страхової компанії так, щоб забезпечити дохід для учасників страховика та виплати іншим зацікавленим сторонам;
- здійснення діяльності з отриманням прибутку страховиком у майбутніх періодах, завдяки встановленню страхових тарифів, що відповідають рівню ризику.

Відповідно до вимог Закону України «Про страхування» від 1996 року, фактичний запас платоспроможності (ФЗП) страховика повинен перевищувати розрахунковий рівень нормативного запасу (НЗП) на будь-яку дату.

На підставі даних наведених у додатку Б розрахуємо фактичний запас платоспроможності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у 2021-2023 рр.,

результати наведемо в таблиці. 2.9.

Таблиця 2.9

Динаміка фактичного запасу платоспроможності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у 2021-2023 рр.

Показники	Значення, тис. грн	Відхилення, тис. грн	Відхилення, %
ФЗП ₂₀₂₁	344 687	-	-
ФЗП ₂₀₂₂	391 494	46 807	13,58
ФЗП ₂₀₂₃	444 346	52 852	13,50

Як можна спостерігати з розрахунків, то фактичний запас платоспроможності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» мав найменше значення у 2021 році та склав 344 687 тис. грн. Протягом досліджуваного періоду компанія постійно збільшувала показник фактичного запасу платоспроможності. У 2022 році відбувся приріст на 13,58%, тобто на 46 807 тис. грн., а на 31 грудня 2023 року даний показник становив 444 346 тис. грн.

У таблиці 2.10 наведена динаміка нормативного запасу платоспроможності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у 2021-2023 рр.

Таблиця 2.10

Динаміка нормативного запасу платоспроможності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у 2021-2023 рр.

Показники	Значення, тис. грн	Відхилення, тис. грн	Відхилення, %
НЗП ₂₀₂₁	165 950	-	-
НЗП ₂₀₂₂	183 938	17 988	10,84
НЗП ₂₀₂₃	198 542	14 604	7,94

На рисунку 2.10 наочно можна спостерігати, що кожного року фактичний запас платоспроможності страхової компанії суттєво перевершував нормативний запас платоспроможності. Це свідчить про те, що компанія повністю дотримувалася умови: фактичний запас платоспроможності був завжди більший за нормативний запас платоспроможності ($ФЗП > НЗП$). Цей графік ілюструє високий рівень фінансової стійкості та платоспроможності страховика протягом 2021-2023 років.

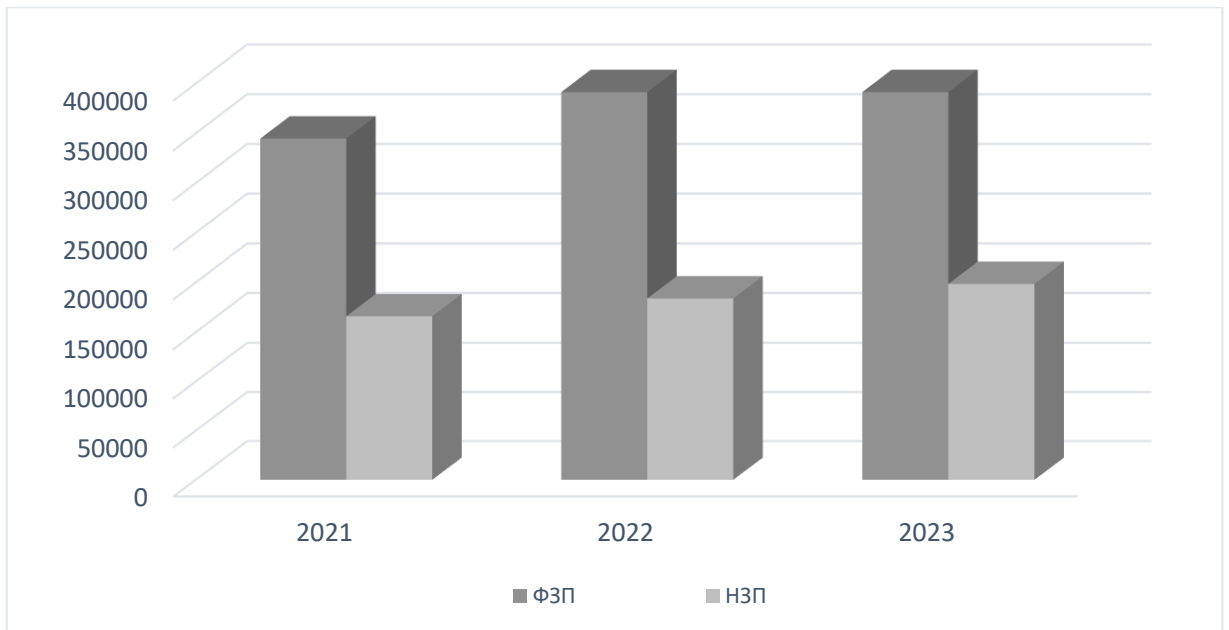

Рис. 2.11. Співвідношення обсягів ФЗП та НЗП ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у 2021-2023 рр., тис. грн.

Аналізуючи дані з рисунку 2.11, можна висунути припущення щодо коефіцієнта запасу платоспроможності (КЗП), який контролює Нацбанк України. Цей коефіцієнт визначається як відношення фактичного запасу платоспроможності (ФЗП) до нормативного запасу платоспроможності (НЗП) і визначає рівень виконання страховиком вимог щодо платоспроможності.

Із зазначених даних випливає, що протягом 2021-2023 років фактичний запас платоспроможності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» суттєво перевищував нормативний запас платоспроможності (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Динаміка коефіцієнта запасу платоспроможності ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у 2021-2023рр.

Показники	Розрахунок	Значення
КЗП ₂₀₂₁	344687/165950	2,08
КЗП ₂₀₂₂	391494/183938	2,13
КЗП ₂₀₂₃	444346/198542	2,24

Отже, висновок може бути наступним: значення фактичної маржі платоспроможності не є достатньо точним показником, що гарантує

платоспроможність страхової компанії. Оскільки розрахунок даного показника обмежений урахуванням лише страхових зобов'язань страховика, для отримання більш повної картини важливо також розглядати рівень платоспроможності.

Рівень платоспроможності залежить від взаємозв'язку між розміром ресурсів страхової компанії та обсягом зобов'язань, які вона приймає. Проведемо розрахунок цього показника та представимо результати у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Розрахунок рівня платоспроможності ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у 2021-2023 рр.

Роки	Розрахунок рівня платоспроможності	Значення	Показник у %	Відповідність вимогам
2021	$(74234 + 333578 + 9187) / 328786$	1,27	12,7	> 10
2022	$(161530 + 581107 + 31703) / 486613$	1,59	15,9	> 10
2023	$(50045+928857+48567) / 25548$	40,22	400,22	> 10

Аналізуючи розрахунки, що були представлені у таблиці 2.12, можна дійти висновку, що рівень платоспроможності ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за досліджуваний період повністю відповідає вимогам, затвердженим законодавством. Лише у 2021 році даний показник досить близько підійшов до граничного значення у розмірі 10%, але був відновлений у 2022 році, не зважаючи на важку економічну ситуацію в країні та введення воєнного стану.

Також слід зазначити, що значення показника за 2023 році у вигляді 400,22% не є реалістичним, оскільки у фінансовій звітності ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» не було в повному обсязі відображено поточні кредиторські заборгованості страхової компанії.

Додаткові показники платоспроможності, такі як показник ризику страхування, зворотний показник платоспроможності та показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами, можуть надати більше інформації для комплексного та детального аналізу фінансового стану страхової організації. Ці показники розглядаються у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

**Динаміка додаткових показників платоспроможності ПрАТ «УСК «Княжа
Вієнна Іншуранс Груп» у 2021-2023 рр.**

Показники	2021	2022	2023
Показник ризику страхування (ПРС)	201,22	200,55	203,56
Зворотний показник платоспроможності (ЗПП)	318,43	387,17	344,58
Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами (ПЗЧП)	117,62	111,78	106,54

Показник ризику страхування вказує на те, наскільки чисті страхові премії є достатніми для покриття ризику, що може виникнути за будь-яким полісом страхування. Для ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» протягом аналізованого періоду цей показник залишався близько 200%. Це може свідчити про те, що чисті страхові премії можуть бути недостатніми для повного покриття можливого ризику. Для отримання більш точної карти фінансового стану важливо розглядати цей показник разом із іншими факторами та контекстом страхової діяльності.

Зворотний показник платоспроможності характеризує рівень перевищення суми зобов'язань над власним капіталом страхової компанії. Оскільки протягом усього досліджуваного періоду цей показник перевищував 90%, можна зробити висновок, що страховій компанії може бути корисною розглядати можливість збільшення власних коштів. Це може сприяти зниженню ризику та підвищенню платоспроможності в умовах непередбачуваних обставин.

За весь досліджуваний період показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами мав постійну тенденцію до зростання, що було раніше поверхнево розглянуто у розділі. Але слід акцентувати, що за досліджуваний період можемо простежити зменшення даного показника, до чого призвело економічне погіршення ситуації в країні.

На підставі розрахунку і аналізу багатьох показників платоспроможності страховика можна зробити висновок, що ПрАТ «УСКпанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» є платоспроможною та фінансово надійною страховою компанією.

Це означає, що вона здатна вчасно і повністю покривати поточні витрати та виконувати свої зобов'язання перед страхувальниками. Такий стан платоспроможності свідчить про ефективність діяльності компанії навіть в умовах воєнного стану.

Аналізуючи фінансову стійкість ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» з точки зору структури джерел фінансування за допомогою розрахованих показників фінансової стійкості (табл. 2.14), можна зробити наступні висновки.

Таблиця 2.14

Показники фінансової стійкості ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2022-2023 рр.

Показник	Порядок розрахунку	Норматив	2022	2023	Відхилення	
					норм.	2023 / 2022
1. Коефіцієнт автономії Кавт	$K_{авт} = (\text{власний капітал} + \text{забезпечення наступних витрат і платежів} + \text{доходи майбутніх періодів}) / \text{загальна сума капіталу підприємства}$	$\geq 0,5$	0,89	1,039	норма	0,15
2. Коефіцієнт співвідношення Кз/в	$K_{з/в} = (\text{довгострокові} + \text{поточні зобов'язання}) / (\text{власний капітал} + \text{забезпечення наступних витрат і платежів} + \text{доходи майбутніх періодів})$	< 1	0,11	0,29	норма	0,18
3. Коефіцієнт мобільності Кн/о	$K_{н/о} = \text{Оборотні активи} / \text{необоротні активи}$		1,77	1,409	норма	-0,36
4. Коефіцієнт маневреності Кманевр	$K_{маневр} = \text{власні обігові кошти} / (\text{власний капітал} + \text{забезпечення наступних витрат і платежів} + \text{доходи майбутніх періодів})$	Збільшення	0,32	0,103	норма	-0,22

Коефіцієнт автономії (коефіцієнт фінансової незалежності), який вказує на частку власних джерел коштів у загальній сумі джерел утворення майна, свідчить про високий рівень фінансової незалежності компанії. Значення коефіцієнту автономії близьке до 90%, що вказує на те, що власні кошти становлять значну частку капіталу.

Коефіцієнт співвідношення залучених та власних джерел коштів служить індикатором ступеня ризику, пов'язаного з використанням позикових коштів. Низьке значення цього коефіцієнта свідчить про те, що ризик втрати фінансової

незалежності компанії є незначним.

Отже, з погляду структури джерел фінансування можна вважати, що ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» є фінансово стійкою компанією з високим рівнем фінансової незалежності та низьким ризиком, пов'язаним з залученими коштами.

Аналізуючи коефіцієнт мобільності та коефіцієнт маневреності власних коштів, можна зробити наступні висновки:

1. Коефіцієнт мобільності вказує на співвідношення між оборотними та необоротними активами підприємства. На основі наданих даних можна визначити, що частка оборотних та необоротних активів практично рівна. Тенденція до збільшення оборотного капіталу може бути пов'язана з видом діяльності компанії, який вимагає збільшення оборотних активів.

2. Коефіцієнт маневреності власних коштів визначає, яка частина власних коштів компанії знаходиться в мобільній формі. Збільшення значення цього коефіцієнта свідчить про позитивні зміни у фінансовому стані компанії, оскільки вказує на збільшення можливості вільно маневрувати власними коштами для нарощування страхового портфеля.

Отже, з точки зору коефіцієнта маневреності власних коштів існує потенціал для компанії збільшити свою активність та ефективність в управлінні власним капіталом [26].

Окрім оцінки прибутковості активів та ефективності використання фінансових ресурсів, важливо також враховувати вплив структури формування капіталу. Від'ємне значення власного капіталу разом зі збитковістю діяльності акціонерного товариства ускладнює об'єктивну оцінку його рентабельності.

Зменшення чистого збитку провокує позитивну динаміку рентабельності власного капіталу, однак зростання нестачі останнього погіршує стан підприємства. Оцінимо рентабельність власного капіталу та зобов'язань страхової компанії за 2021-2023 роки та представимо їх у таблиці 2.1.

Значення показника рентабельності капіталу має нестабільну тенденцію, як і показники рентабельності, що були наведені у таблиці 2.7 та розраховувались на

базі активів страхової компанії.

Таблиця 2.15

**Динаміка показників рентабельності власного капіталу та зобов'язань ПрАТ
«УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за 2021-2023 рр.**

Показник	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення		
				2022/2021	2023/2022	2023/2021
Чистий прибуток, тис. грн	44574	39030	80540	-5544	-45211	41510
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	324780	331483	423374	6703	79267,5	91891
Середньорічна вартість позикового капіталу, тис. грн	1073157	1335645	1437458	262489	392390	101813
Рентабельність власного капіталу	0,14	0,12	0,19	-0,02	-0,22	0,07023
Термін окупності власного капіталу, роки	7,29	8,49	5,26	1,21	5,5	-3,2333
Рентабельність позикового капіталу	0,04	0,03	0,06	-0,01	-0,06	0,02603
Термін окупності позикового капіталу, роки	24,08	34,22	17,85	10,15	23,02	-16,372

Спостерігаємо, що за досліджуваний період рентабельність власного капіталу скоротилась з підвищилась з 0,14 до 0,19, а термін окупності власного капіталу вкоротився з 7,29 років до 5,26 років. Зменшення терміну окупності власного капіталу свідчить про те, що за умов збереження наявної динаміки страхової компанії наблизатиметься до прибуткової діяльності на стабільній основі.

Що стосується позикового капіталу, то станом на 2023 рік на 1 грн. позикового капіталу припадало 0,06 коп. чистого прибутку страхової компанії. Через зменшення позикового капіталу з 2021 року по 2023 рік даний показник також збільшився майже у 2 рази, а окупність позикового капіталу навпаки зменшилась до 17,85.

Враховуючи тенденцію до збільшення чистого прибутку ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у 2023 році розглянемо ймовірний сценарії фінансового стану страховика. Для визначення ймовірності банкрутства порівнюється розрахований індекс із його критичним значенням (табл. 2.16).

Таблиця 2.16

Критерії визначення рівня загрози банкрутства

Значення Z	Вірогідність банкрутства
Менш 1,81	Дуже висока
Від 1,81 до 2,7	Висока
Від 2,7 до 2,99	Імовірність невелика
Більше 2,99	Імовірність незначна, дуже низька

Розрахуємо ймовірність банкрутства за моделлю Альтмана у табл. 2. 17, для більш точного визначення ймовірності банкрутства. Для цього необхідно використовувати наступну формулу:

$$Z = 1,2x_1 + 1,4x_2 + 3,3x_3 + 0,6x_4 + 0,999x_5, \quad (2.3)$$

Де x_1 – відношення власного оборотного капіталу до всього активів;

x_2 – відношення нерозподіленого прибутку до всього активів;

x_3 – відношення прибутку до виплати відсотків до всього активів;

x_4 – відношення власного капіталу до зобов'язань;

x_5 – відношення чистого доходу до всього активів.

Для визначення ймовірності банкрутства порівнюється розрахований індекс із його критичним значенням.

Таблиця 2.17

Оцінка ймовірності банкрутства ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за п'ятифакторною моделлю Е. Альтмана

Показник	2021	2022	2023
x_1	0,26	0,38	0,25
x_2	0,03	0,02	-0,14
x_3	0,05	0,04	0,06
x_4	0,31	0,65	5,36
x_5	0,15	0,14	0,05
Z	0,88	1,16	3,57

Отже, зіставляючи отримані дані у таблиці 2.17 зі значенням вірогідності рівня загрози банкрутства, що представлені у таблиці 2.16, можна дійти висновку, що

ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» мала незначний рівень ризику банкрутства на кінець 2023 року. Найбільша загроза банкрутства припадала на 2021 рік, де розрахункове значення становило 0,88 і лише у 2022 році це значення почали зростати.

Окрім західної моделі, розглянемо також вітчизняну модель діагностики банкрутства. Найбільш поширеною в Україні є діагностика банкрутства за моделлю О. Терещенка.

Модель Терещенка представляється у такому вигляді:

$$Z = 1,5x_1 + 0,08x_2 + 10x_3 + 5x_4 + 0,3x_5 + 0,1x_6, \quad (2.4)$$

де x_1 – відношення грошових надходжень до зобов'язань;

x_2 – відношення валюти балансу до зобов'язань;

x_3 – відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів;

x_4 – відношення прибутку до виручки;

x_5 – відношення виробничих запасів до виручки;

x_6 – відношення виручки до основного капіталу.

Для інтерпретації отриманих даних необхідно скористатися відповідною шкалою (табл. 2.18).

Таблиця 2.18

Шкала визначення стану підприємства за моделлю О. Терещенка

Граничне значення коефіцієнта	Стан підприємства
$0 < Z < 1$	Існує загроза банкрутства
$1 < Z < 2$	Фінансова стійкість порушена
$Z > 2$	Банкрутство не загрожує

Оскільки метою є визначення фінансового потенціалу страховика краще скористатися декількома моделями, щоб отриманий результат був якісним та точним. В такому випадку, можна розраховувати на більш точний результат щодо фінансової стабільності страхової компанії та ефективності використання фінансових ресурсів компанії.

Розрахуємо ймовірність банкрутства страхової компанії, використовуючи систему О. Терещенка (табл. 2.19).

Таблиця 2.19

Оцінка ймовірності банкрутства ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за моделлю О. Терещенка

Показник	2021	2022	2023
x ₁	0,67	0,55	0,44
x ₂	4,33	3,87	4,22
x ₃	0,03	0,02	0,12
x ₄	0,19	0,14	0,19
x ₅	0	0	0,00
x ₆	0,18	0,14	0,62
Z	2,64	2,05	3,21

Проаналізувавши таблицю 2.19 можна зробити висновок, що розраховані величини знаходяться в діапазоні вищому за граничне значення у кількості 2, що свідчить про те, що ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» не має ризиків банкрутства. Найближче наближення до граничного значення показника банкрутства було у 2022 році. Слід зазначити, що результати розрахунків за моделлю Терещенка різняться з результатами моделі Альтамана.

Узагальнюючи інформацію можна дійти висновку, що ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» досить неефективно використовує свої фінансові ресурси. Про це свідчать загальні показники рентабельності фінансових ресурсів, а також загальна оцінка ймовірності банкрутства. Не зважаючи на прибутковість страхової компанії, ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» має негативні тенденції у своєму розвитку.

Основним напрямом використання фінансових ресурсів ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» виступають саме активи компанії, нарощення котрих можна спостерігати кожного року, навіть з урахуванням зменшення прибутку.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПРАТ «УСК «КНЯЖА ВІСННА ІНШУРАНС ГРУП»

3.1. Критерії оптимізації структури фінансових ресурсів страхової компанії

Оптимізація структури фінансових ресурсів, залежить від структури капіталу й має особливе значення для страхової компанії, оскільки вона повинна одночасно відповідати вимогам законодавства та забезпечувати фінансову стійкість і платоспроможність. Це також сприяє підвищенню ринкової вартості компанії. Оптимальна структура капіталу передбачає таке співвідношення позикового і власного капіталу, яке мінімізує сукупні витрати на фінансування довгострокового розвитку компанії, або середньозважені витрати на капітал.

Страхові компанії значною мірою залежать від фінансово-інвестиційних факторів та системи державного регулювання. Неправильні фінансові рішення можуть призвести до відтоку капіталу зі страхової галузі і, у разі надмірного вилучення ресурсів, дестабілізувати не тільки окремі страхові компанії, але й ринок загалом. Тому кожній страховій компанії важливо ретельно аналізувати не лише внутрішні ризики, але й враховувати вплив зовнішніх чинників.

Для українських страхових компаній є важливим нарощування акціонерного капіталу, оскільки це демонструє їх фінансову стабільність. Законодавчо встановлені норми щодо обсягу прийнятих страхових ризиків залежать від розміру статутного капіталу. Згідно із Законом України «Про страхування», якщо страхова сума за конкретним договором перевищує 10% сплаченого статутного капіталу та сформованих резервів, компанія зобов'язана укласти договір на перестраховання.

Для ефективного функціонування страхової компанії недостатньо просто мати на балансі фінансові ресурси. Важливо, щоб ці ресурси були правильно сформовані та використовувалися відповідно до виду діяльності компанії. Кошти повинні залучатися на період, довший за строк їх корисного використання.

Щоб визначити оптимальне співвідношення джерел залучення капіталу, необхідно спочатку з'ясувати, на які цілі (довгострокові або короткострокові) він буде використовуватися, або до яких активів буде приєднуватися, перш ніж принести прибуток. Далі постає питання про те, які кошти краще використовувати: власні чи позикові. Якщо у компанії немає вільних власних коштів, слід вирішити, чи доцільно залучати додаткові кошти на платній основі, і якщо так, то в якому обсязі.

Оптимізація структури капіталу є одним із ключових етапів стратегічного аналізу, що передбачає визначення оптимального співвідношення між вартістю власного капіталу, який приносить чистий прибуток, і позикового капіталу, що залучається на умовах повернення. Метою є досягнення максимальної ефективності діяльності страхової компанії.

Головною метою управління структурою капіталу є мінімізація витрат на залучення довгострокових джерел фінансування та забезпечення максимального ринкового оцінювання вкладених власниками коштів.

Процес оптимізації структури капіталу варто здійснювати за наступною послідовністю:

1. Аналіз складу та динаміки капіталу: потрібно оцінити показники використання капіталу, такі як коефіцієнт заборгованості, фінансова незалежність, оборотність і рентабельність активів та власного капіталу, а також співвідношення між довгостроковими та короткостроковими зобов'язаннями.

2. Оцінка основних факторів, що впливають на структуру капіталу:

- рівень інформаційної асиметрії;
- умови оподаткування прибутку страхової компанії та доходів від володіння цінними паперами фізичних та юридичних осіб;
- структура активів компанії (рівень ліквідності);
- стан фінансових ринків як всередині країни, так і за її межами;
- агентські відносини у страховій компанії;
- оцінка ризиків залучення боргового капіталу менеджментом;
- рівень операційного левериджу, що впливає на стабільність отримання

очікуваних прибутків

3. Оптимізація структури капіталу за критерієм дохідності власного капіталу: на основі проведеного аналізу компанія визначає оптимальну структуру капіталу на плановий період.

У деяких країнах існують нормативи щодо співвідношення власного та позикового капіталу. Наприклад, у США застосовується співвідношення 60/40, в Японії – 30/70.

Необхідність раціоналізації структури фінансових ресурсів страхової компанії, спрямованих на формування капіталу, обумовлюється кількома факторами [8, с. 95]:

- Співвідношення власного капіталу до залучених ресурсів впливає на прибутковість страхової компанії. Відповідно, постає питання: нарощувати обсяг власного капіталу чи залучати кошти під проценти.

- Структура фінансових ресурсів впливає на стратегію розширення та відновлення виробничих фондів страхової компанії.

- В умовах сучасної економіки України та зростання конкуренції особливо важливими стають показники, які характеризують фінансову стійкість та платоспроможність компанії, а також ступінь покриття та захисту її заборгованості.

- Одним з ключових факторів ефективної структури капіталу є баланс між залученими та власними коштами.

Багато українських страхових компаній нехтують науковими підходами до оптимізації структури капіталу, що є помилкою. Ефективність їх діяльності та фінансова стабільність у майбутньому залежать від правильного співвідношення позикового та власного капіталу. Страховим компаніям необхідно чітко розуміти, яким чином буде сформовано їхній капітал і за рахунок яких ресурсів [8, с. 106].

Одним із найбільш важливих і складних завдань є оптимізація структури капіталу, що вирішується в процесі фінансового управління. Оптимальна структура капіталу забезпечує найкраще співвідношення між коефіцієнтом фінансової стійкості та фінансової рентабельності, максимізуючи ринкову вартість страхової компанії. Процес оптимізації структури капіталу здійснюється поетапно, що

відображено на рисунку 3.1.

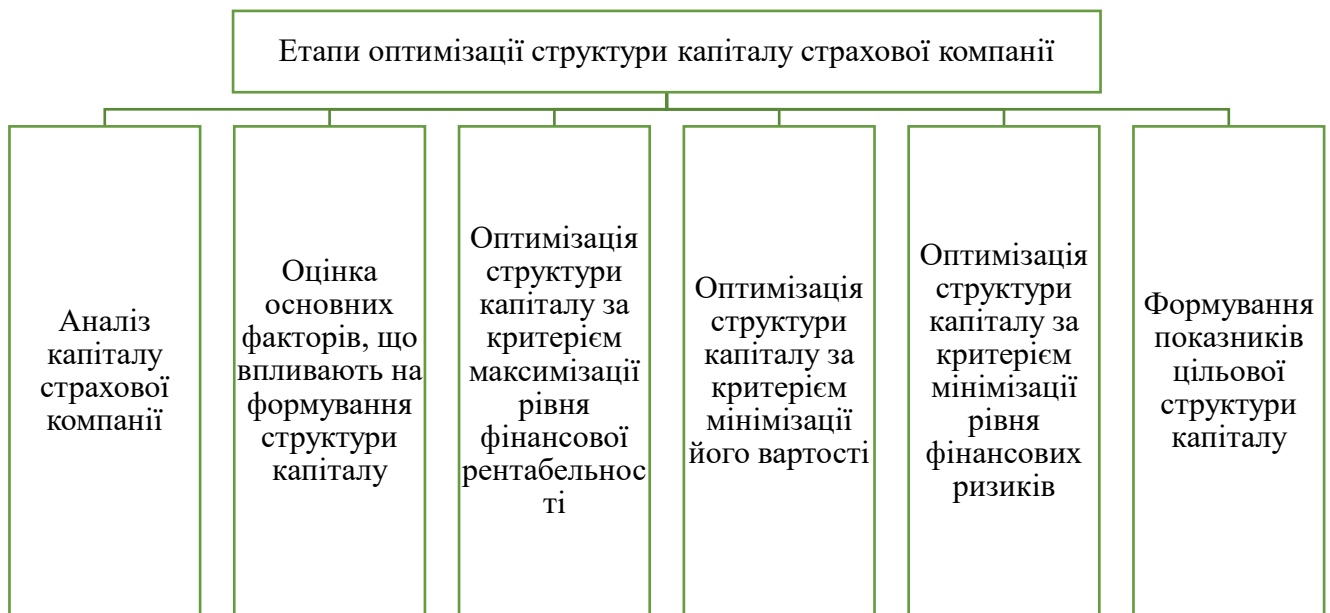

Рис. 3.1. Етапи оптимізації структури капіталу страхової компанії [3, с. 302]

Тенденції формування капіталу страхових компаній та ефективності його використання вітчизняними суб'єктами свідчать про те, що більшість компаній не здійснюють оптимізацію структури джерел капіталу. Сформована структура капіталу часто лише частково відповідає критеріям забезпечення фінансової стійкості, мінімізації ризиків, при цьому значною мірою ігнорується критерій максимізації рівня фінансової рентабельності.

При оптимізації структури капіталу важливо враховувати особливості страхових компаній, зокрема наявність страхових резервів у структурі пасивів. Ці резерви формуються за рахунок страхових платежів, які страхувальники сплачують компанії, і є безкоштовними ресурсами для неї, що створює специфіку в процесі оптимізації структури капіталу [13, с. 102].

Оптимізація структури капіталу повинна враховувати мінімізацію фінансового ризику, що є ключовим критерієм через соціальну відповідальність страхових компаній у наданні страхового захисту. Критерії максимізації фінансової рентабельності та мінімізації вартості капіталу використовуються як додаткові обмеження. За критерієм мінімізації фінансових ризиків, оптимізація структури

капіталу передбачає диференційований підхід до вибору джерел фінансування для різних складових активів компанії. Оборотні активи страхових компаній поділяються на ті, що забезпечують покриття страхових резервів (їх розмір та категорії визначені законодавчо), та активи, які підтримують операційну діяльність.

Для страхових компаній характерна модель фінансування, де фіксовані активи та мінімальний рівень поточних активів фінансуються за допомогою довгострокових позик та власного капіталу. Кошти страхових резервів повинні інвестуватись у дозволені активи, з урахуванням безпеки, прибутковості, ліквідності та диверсифікованості [23, с. 56].

Структура капіталу страхової компанії відповідно до даного підходу представлені у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Співвідношення між активами та джерелами їх фінансування відповідно до Закону України «Про страхування» від 1996 р.

Активи	Пасиви
Нематеріальні активи	Власний капітал
Нетто-активи	
Дозволені активи	Страхові резерви
Активи, профінансовані за рахунок інших кредиторів	Інші кредитори компанії

Власний капітал використовується для фінансування нематеріальних активів і чистих активів, які визначаються шляхом віднімання нематеріальних активів з власного капіталу. Страхові резерви інвестуються в активи, дозволені чинним законодавством. Інші активи фінансуються за рахунок зобов'язань перед іншими кредиторами страхової компанії [51].

Таким чином, на сьогодні немає єдиного підходу до раціонального співвідношення власного і позикового капіталу. Оптимальна структура капіталу залежить від різних факторів, таких як галузеві особливості операційної діяльності страхової компанії, стадія її життєвого циклу, ринкова кон'юнктура, фінансові погляди власників та ставлення кредиторів до компанії. Урахування цих факторів

є важливим для її оптимізації.

У системі загального управління фінансовими ресурсами страхової компанії головна увага приділяється ефективному використанню цих ресурсів у операційній діяльності. Операційна діяльність - це основна функція страхової компанії, для виконання якої вона була створена. Її характер визначається специфікою економічної галузі, до якої належить компанія. Для більшості компаній основою операційної діяльності є виробничо-комерційна та торгова діяльність, що доповнюється інвестиційною та фінансовою політикою.

Однак для компаній, що спеціалізуються на страхуванні життя, інвестиційних фондів та інших інвестиційних установ, інвестиційна діяльність є ключовою. Операційна діяльність ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» має кілька важливих особливостей, що впливають на використання фінансових ресурсів:

1. Операційна діяльність є основним елементом всієї господарської діяльності страхової компанії, що визначає її основну мету. Більша частина активів і резервів формується саме тут. Фінансові ресурси, що використовуються в операційній діяльності, за нормальних умов займають найбільшу частку в загальному капіталі компанії.

2. Операційна діяльність має пріоритет над інвестиційною, фінансовою та іншими видами діяльності страхової компанії. Розвиток інших напрямків не повинен конкурувати з операційною діяльністю, а лише підтримувати її. Завдання підвищення ефективності у всіх інших видах діяльності не повинні вирішуватись за рахунок зниження ефективності операційного процесу.

3. Рівень розвитку операційної діяльності є основним показником економічного прогресу страхової компанії на різних стадіях її життєвого циклу. Можливості ефективного використання фінансових ресурсів на різних етапах життєвого циклу визначають як стратегію використання капіталу, так і загальну економічну стратегію компанії.

4. Господарські операції, що є частиною операційної діяльності страхової компанії, мають регулярний характер і виконуються частіше, ніж операції в інших

видах діяльності. Це свідчить про високу інтенсивність ухвалення управлінських рішень, пов'язаних з використанням фінансових ресурсів у процесі операційної діяльності. Регулярність операцій забезпечує постійне формування результатів від використання фінансових ресурсів, таких як обсяг реалізованої продукції, дохід і прибуток.

5. Операційна діяльність страхової компанії орієнтована переважно на фізичних осіб, а необхідний капітал формується здебільшого на фінансовому ринку. Операційна діяльність компанії тісно пов'язана з різними сегментами фінансового ринку, і кінцеві результати значною мірою залежать від його кон'юнктури. Один із важливих факторів - це вартість капіталу, який використовується в операційній діяльності, і вона залежить від стану різних сегментів ринку, що можуть мати протилежні тенденції.

6. Операційна діяльність компанії використовує фінансові ресурси, які вже інвестовані в неї, перетворюючи їх на операційні активи. Здатність генерувати прибуток залежить від складу, збалансованості, швидкості обігу та продуктивності цих активів. Отже, ефективне управління операційними активами є ключовим фактором для досягнення високої ефективності використання капіталу в операційній діяльності.

Капітал, що використовується в операційній діяльності страхової компанії, поділяється на два основні типи: оборотний операційний капітал і основний операційний капітал. Такий поділ обумовлений типами активів, які формуються в процесі діяльності компанії і залежать від їхньої ролі в операційному процесі. Активи поділяються на необоротні операційні активи та оборотні операційні активи. Оскільки використання капіталу та активів в операційній діяльності відбувається паралельно і взаємопов'язано, розглянемо склад основних видів операційних активів, які формуються за рахунок основного та оборотного капіталу страхової компанії (табл. 3.2).

Тобто у складі виключених оборотних операційних активів, що формуються за рахунок основного капіталу, виокремлюють [38, с.12].

Таблиця 3.2

Склад основних видів і елементів операційних активів, що формуються за рахунок капіталу, використовуваного в операційній діяльності

ПрАТ «УСК «Княжа Вісна Іншуранс Груп»

Види операційного капіталу страхової компанії	Активи формують за рахунок операційного капіталу страхової компанії	
	Групи операційних активів	Основні види операційних активів
Основний капітал	Необоротні операційні активи	1. Основні засоби(виробничі)
		2. Нематеріальні активи, що обслуговують операційний процес
Оборотний капітал	Оборотні операційні активи	1. Запаси товарноматеріальних цінностей
		2. Дебіторська заборгованість
		3. Грошові кошти
		4. Інші види оборотних операційних активів

1. Основні виробничі засоби. Це активи страхової компанії, які використовуються в операційній діяльності більше одного року, з мінімальною вартістю, визначеною законом. Вони включають виробничі будівлі, машини, механізми, приміщення, обладнання та інші активи.

2. Нематеріальні активи, які підтримують операційну діяльність страхової компанії. До них належать придбані права на використання патентів, ліцензій, "ноу-хау" та інших майнових прав, що забезпечують технологічні процеси в операційній діяльності.

У складі оборотних операційних активів, що формуються за рахунок оборотного капіталу, виділяють [21, с. 92]:

1. Дебіторська заборгованість страхової компанії. Це заборгованість юридичних та фізичних осіб перед компанією, пов'язана з її операційною діяльністю. До неї також належить заборгованість за розрахунками з бюджетом, персоналом, дочірніми компаніями та іншими дебіторами.

2. Грошові кошти. Це грошові активи страхової компанії, розміщені на розрахункових та валютних рахунках.

3. Інші оборотні операційні активи включають витрати майбутніх періодів (операційні витрати, здійснені в поточному періоді, але які будуть враховані у собівартості продукції в наступних звітних періодах) та інші активи, що не мають суттєвого впливу на операційний процес.

Процес управління фінансовими ресурсами в операційній діяльності страхової компанії потребує не лише централізованого керівництва, але й створення на основі окремих структурних підрозділів так званих «центрів відповідальності». Концепція управління господарською діяльністю через «центри відповідальності», розроблена американським економістом Дж. Хігінсом, отримала широке застосування в управлінні фінансовими ресурсами [11, с. 46-47]. Зокрема, в операційній діяльності страхової компанії для управління процесами створюються різні типи «центрів відповідальності» (рис. 3.2).

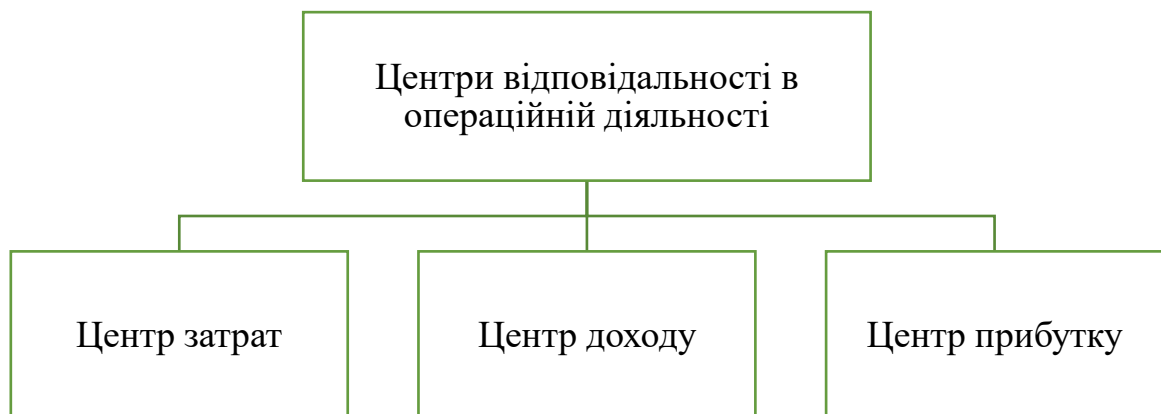

Рис. 3.2. Система основних типів центрів відповідальності, які забезпечують управління використанням фінансовими ресурсами в операційній діяльності страхової компанії

Центр витрат — це структурний підрозділ, керівник якого відповідає лише за контроль витрат у межах затвердженого бюджету. Такий підрозділ, через свою функціональну специфіку, не має можливості впливати на обсяг доходів і, відповідно, на прибуток, що генерується використанням фінансових ресурсів. Прикладом центру витрат може бути постачальницько-заготівельний або виробничий підрозділ страхової компанії [12, с. 254].

Центр доходу - це структурний підрозділ, керівник якого відповідає лише за

досягнення встановлених обсягів доходів. Однак такий підрозділ не має впливу на загальний обсяг витрат, пов'язаних із реалізацією продукції, і, відповідно, на формування прибутку від використання капіталу. Прикладом центру доходу є відділ збуту страхової компанії.

Центр прибутку - це структурний підрозділ страхової компанії, керівник якого відповідає за виконання завдань із формування прибутку. Цей підрозділ контролює як витрати на виробництво, так і доходи від реалізації, забезпечуючи управління всіма аспектами використання фінансових ресурсів у операційному процесі. Управління капіталом в операційній діяльності страхової компанії передбачає наступний алгоритм дій (рис. 3.3).

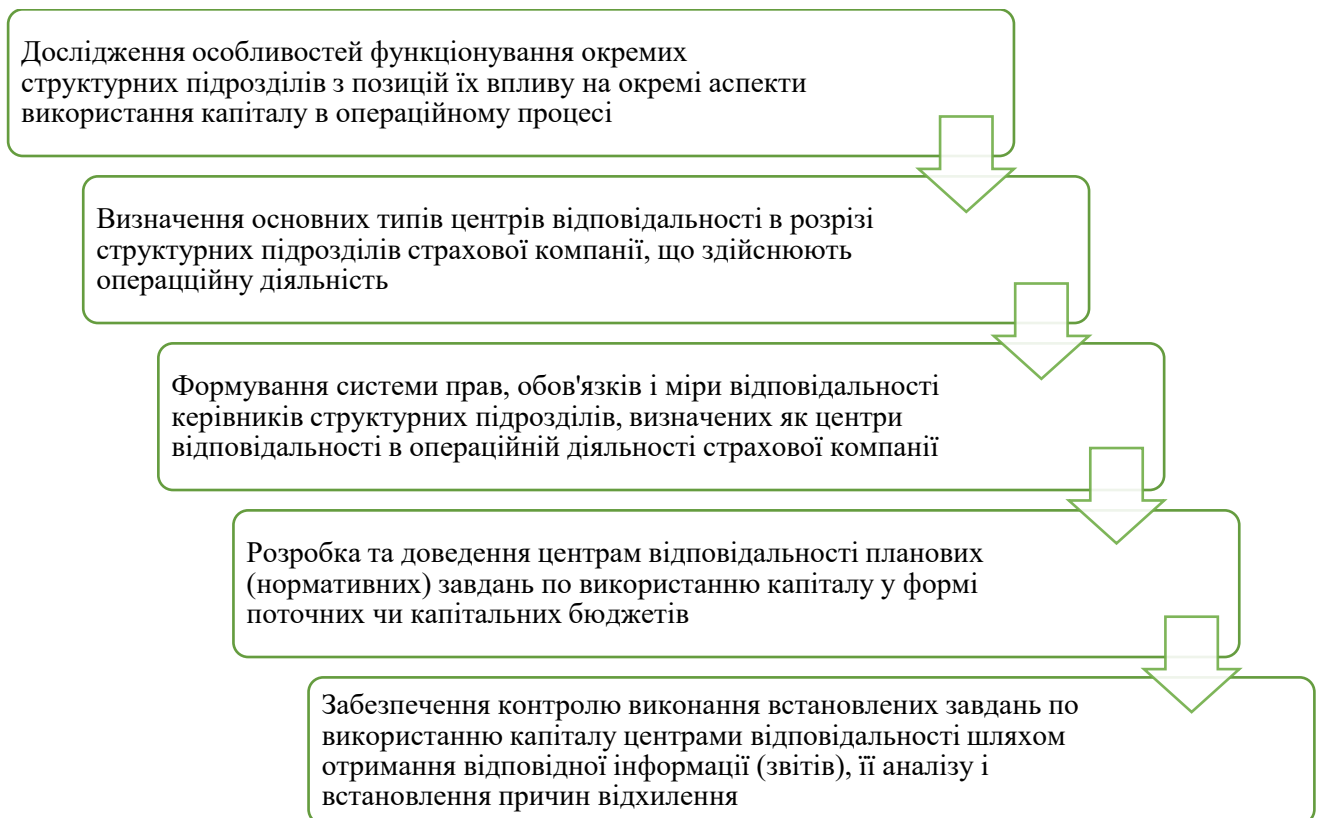

Рис. 3.3. Основні етапи формування системи управління використанням капіталу в операційній діяльності страхової компанії [24]

Отже, створення системи центрів відповідальності різних типів в операційній діяльності страхової компанії залежить від ряду чинників, таких як обсяг використаного операційного капіталу, масштаби виробництва та реалізації продукції, організаційно-правова форма компанії тощо. Тому визначення кількості

та складу центрів відповідальності, що забезпечують ефективне управління фінансовими ресурсами, потребує індивідуального підходу та аналізу особливостей діяльності конкретної страхової компанії.

Сформовані центри відповідальності страхової компанії мають підпорядковуватись кваліфікованими менеджерами, здатними не тільки забезпечувати виконання встановлених завдань керівництва компанії з використання операційного капіталу, але і розробляти пропозиції по підвищенню ефективності цього використання в рамках контрольованої ними операційної діяльності підрозділів.

3.2. Прогнозування використання фінансових ресурсів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп»

Для оцінки внутрішнього середовища страхової компанії, її сильних і слабких сторін, а також зовнішніх можливостей і загроз проведемо SWOT-аналіз. SWOT-аналіз допоможе визначити сильні та слабкі сторони ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп», а також виявити можливості та загрози, що походять від зовнішнього оточення компанії.

Зазначимо, що на поточному етапі розвитку ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп», найбільш доцільною стратегією є зміцнення позицій на міжнародному ринку. Компанія має ряд конкурентних переваг, завдяки яким є сильною як на українському, так і на міжнародному ринках. Тому доцільно укріпити свої позиції перед тим, як робити наступні кроки щодо виходу на нові ринки. Обрана стратегія сприятиме досягненню поставлених цілей.

В таблиці 3.3. представлена матриця SWOT-аналізу ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп».

Проведений аналіз показав, що для ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» найбільш перспективними та ймовірними можливостями є розширення частки ринку та асортименту послуг, що може призвести до змін у структурі капіталу компанії. Таким чином, після оцінки можливостей, слабких і сильних сторін компанії, а також аналізу зовнішніх загроз,

можна визначити відповідну стратегію, яка відповідатиме її цілям. Результати SWOT-аналізу показали, що поточна економічна ситуація в країні потребує перегляду стратегії компанії.

Таблиця 3.3

Матриця SWOT-аналізу ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп»

ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ КОМПАНІЇ	
Можливості:	Загрози:
<ul style="list-style-type: none"> - Удосконалення законодавства, що сприятиме розвитку страхового бізнесу - Удосконалення існуючих форм звітності, які забезпечать надходження даних, необхідних для ефективного функціонування компанії 	<ul style="list-style-type: none"> - Несприятлива ринкова кон'юктура - Поточна економічна криза на фоні військового стану - Недовіра населення
ВНУТРІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ:	
Сильні сторони:	Слабкі сторони:
<ul style="list-style-type: none"> - Індивідуальний підхід до кожного клієнта - Наявність багаторічного досвіду на ринку страхування - Широкий спектр надання страхових послуг 	<ul style="list-style-type: none"> - Значно поступається у своїх показниках світовим лідерам у цій сфері - Недостатня інноваційна діяльність (що зумовлюється специфікою ринку) - Слабка маркетингова діяльність (реклама)

Хоча неможливо точно визначити оптимальну структуру капіталу, керівництво ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» може наблизитися до оптимального співвідношення, орієнтуючись на вплив зовнішніх факторів і власний практичний досвід.

Оптимальну структуру капіталу, тобто співвідношення між позиковими коштами і власним капіталом, можна визначити, користуючись ефектом фінансового важеля (левериджу) (табл. 3.4).

З даних, що розраховані у таблиці 3.4, спостерігаємо, що структура капіталу ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» не є оптимальною, оскільки позиковий капітал компанії значно перевищує його власний капітал. Не зважаючи на те, що частка власного капіталу у 2021 році збільшилась, страхова компанія має тенденцію до зменшення питомої ваги власного капіталу у загальному його обсязі, що показує його зменшення на 1,95% за досліджуваний період. У 2020 році він складав 22,48% від загальної вартості капіталу компанії, а станом на 31 грудня 2022 року становив вже 20,53%.

Таблиця 3.4

Ефект фінансового левириджу для ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у 2021-2023 рр.

Показник	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення		
				2022/ 2021	2023/ 2022	2023/ 2021
Обсяг власного капіталу, тис. грн.	354921	398045	448703	43124	50658	93782
Обсяг позикового капіталу, тис. грн.	1130170	1541120	1333795	410950	-207325	203625
Загальний обсяг капіталу, тис. грн.	1485091	1939165	1782498	454074	-156667	297407
Власний капітал, %	23,9	20,53	25,17	-3,37	4,64271	1,27271
Позиковий капітал, %	76,1	79,47	74,83	3,37	-4,6427	-1,2727
Плече фінансового важеля	3,18	3,87	2,97	0,69	-0,8974	-0,2074
Коефіцієнт рентабельності активів	0,03	0,02	0,05	-0,01	0,02519	0,01519
Ставка банківського відсотка, %	21	21	21	0	0	0
Ставка податку на прибуток, %	18	18	18	0	0	0

Протягом 2020-2022 років податковий щит залишається на певному рівні, оскільки ставка податку на прибуток була незмінною та становила 18%.

В таблиці 3.5 представлені розрахунки прогнозу ефекту фінансового левириджу ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» на 2024 рік.

Таблиця 3.5

Прогноз ефекту фінансового левириджу ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» на 2024 рік

Показник	Варіант розрахунку					
	1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7
Обсяг власного капіталу, тис. грн.	398045	398045	398045	398045	398045	-
Можливий обсяг позикового капіталу, тис. грн.	0	119413,5	99511,25	398045	928771,7	398045
Загальний обсяг капіталу, тис. грн.	398045	517458,5	497556,3	796090	1326817	398045
Структура капіталу						
Власний капітал, %	100	70	75	50	30	0
Позиковий капітал, %	0	30	25	50	70	100
Коефіцієнт рентабельності активів	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Ставка банківського відсотка, %	21	21	21	21	21	21
Ставка податку на прибуток, %	18	18	18	18	18	18

Продовження табл. 3.5

1	2	3	4	5	6	7
Сума податку на прибуток, тис. грн	45127	45127	45127	45127	45127	45127
Обсяг чистого прибутку, тис. грн.	39030	39030	39030	39030	39030	39030
Податковий коректор фінансового левериджу	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
Диференціал фінансового левериджу	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Плече фінансового важеля	0	0,3	0,25	1	2,33	0
Ефект фінансового левериджу	0	-0,05	-0,04	-0,16	-0,36	0

Підвищення рентабельності власних коштів відоме як ефект фінансового левериджу. Він характеризує ефективність використання позикових коштів, залучених підприємством. Ефект фінансового левериджу демонструє рівень рентабельності власного капіталу за різних структур капіталу.

На основі даних можна зробити висновок, що для страхової компанії ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» залучення позикових коштів є недоцільним. Це зумовлено низькою економічною рентабельністю активів та несприятливою ситуацією на ринку позикових коштів. Однак у цьому випадку позитивним аспектом є те, що під час рецесії ефект фінансового важеля залишається позитивним, при незмінній рентабельності компанії.

Надмірне залучення позикових коштів може призвести до зростання їх вартості та порушення фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності. Для підвищення рентабельності власних коштів компанії необхідно не тільки залучати, але й ефективно використовувати позиковий капітал. Наскільки успішно це робить керівництво, показує ефект фінансового важеля. З аналізу таблиці видно, що максимальне значення ефекту фінансового левериджу (-0,04) - все одно залишається негативним, досягається при співвідношенні власного та позикового капіталу 75% / 25%.

Для отримання прибутку ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» розміщує вільні фінансові ресурси на банківських депозитах та в облігаціях внутрішньої державної позики. У процесі вибору банку для інвестування коштів компанія орієнтується на мінімізацію фінансових ризиків і максимізацію доходності, використовуючи стратегію диверсифікації вкладів. Це передбачає вибір трьох банків, які пропонують найбільш вигідні та надійні депозитні програми.

ВИСНОВКИ

На виконання поставлених завдань в кваліфікаційній роботі проведені дослідження, які дають змогу зробити наступні висновки.

Визначено, що фінансові ресурси страхової компанії – це сукупність тимчасово вільних коштів, що знаходяться в обігу страхової організації та використовуються для здійснення фінансової, інвестиційної та страхової діяльності. Фінансові ресурси страхової компанії є неоднорідними, економічний зміст та їх призначення визначають особливості інвестування. Джерелами формування фінансових ресурсів є власний, залучений та позиковий капітали. Власні фінансові ресурси страхової компанії є показником фінансової стійкості страховика. Їх обсяг має виконувати норму для повного і своєчасного та якісного виконання страхових зобов'язань страхової компанії. Рівень достатності капіталу страхової компанії встановлюється внутрішніми та зовнішніми вимогами до платоспроможності страховика. Величина власного капіталу страховика залежить від вимог чинного законодавства та НБУ до страхової компанії. Щоб мати гарантії з фінансової безпеки величина власного капіталу має бути достатньою, тому її необхідно планувати і контролювати.

З'ясовано, що організація фінансів страхових компаній визначається способами формування та використання фінансових ресурсів страховика, методами та формами, контролем за обсягом фінансових ресурсів для досягнення поставлених цілей. Завдання страхової компанії є ключовим елементом щодо її стратегії та тактики, у тому числі щодо формування і організації фінансових ресурсів.

Уточнено науково-методичні підходи до оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії. При розробці методики оцінки фінансових ресурсів звертається увага на важливі питання вибору складу показників, що характеризують різні підсумки роботи страхових компаній. Чим різноманітніший є набір показників, тим більш надійнішими будуть висновки стосовно фінансового стану та діяльності страхової компанії.

Проведена загальна оцінка діяльності компанії ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» показує, що з кожним роком спостерігається нестабільна економічна ситуація. Протягом досліджуваного періоду 2021-2023 років чистий прибуток компанії коливався, не зважаючи на те, що кількість діючих договорів страхування та страхових премій мала тенденцію до зростання. Загалом за 3 звітні роки позитивна динаміка страхової діяльності склала 45,28%, що на 391 655 договорів страхування більше за звітний період. Загальна динаміка збільшення страхових премій склала 87,44%, що становить 929 326 тис. грн. Компанія в цілому запроваджувала заходи щодо зміни вектору валового об'єму понесених збитків, спираючись на поточно макроекономічну ситуацію. Чистий дохід від реалізації страхових послуг мав постійну та стійку динаміку до зростання, оскільки у 2022 році приріст доходів від страхової діяльності становив вже 18,47% у порівнянні з минулим звітним періодом, а у 2023 році склав 1 463 012 тис. грн. Отже, страхова діяльність компанії відзначається постійним розширенням протягом аналізованого періоду. Аналіз доходів і витрат свідчить про нарощення доходності як страхової, так і перестрахової діяльності компанії.

Операційні витрати страховика зафіксували тенденцію до зниження протягом останнього року, що позитивно вплинуло на прибутковість ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у 2023 році.

Основними проблемами, з якими зіткнулась ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» у досліджуваній період, значною мірою були проблеми, що базуються на загальному стані ринку фінансових та страхових послуг, валютними ризиками, негативними тенденціями розвитку економічного середовища України, зниження платоспроможності фізичних та юридичних осіб, низьким рівнем страхової культури населення, ситуацією з поширенням коронавірусної хвороби COVID-19 та насамперед військовим станом, що був запроваджений у 2022 році та став фундаментом для виникнення труднощів в управлінні та плануванні фінансів компанії.

Аналіз вказав на тенденцію до зростання активів страхової компанії у 2022 році та їх скорочення до значення 1 782 498 тис. грн. у 2023 році. Найбільшу частку

в необоротних активах страховика постійно займають залишки коштів у страхових резервних фондах, які станом на 31.12.2022 року становили 17,17% від загальної суми необоротних активів, а у 2023 році зросли до значення 656 257 тис. грн., що на 97,12% більше за попередній період. Щодо фінансових інвестицій, спостерігається динаміка до зменшення: в 2022 році інвестиції скоротилися на 38,73% у порівнянні з 2021 роком, а у 2023 році вони склали вже 4 357 тис. грн.

Найбільшу частку оборотних активів страхової компанії становлять поточні фінансові інвестиції. Станом на 31.12.2023 року частка поточних фінансових інвестицій становить 52,11% від загальних активів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп». Динаміка цього показника є стабільною: у 2021 році сума поточних фінансових інвестицій підвищилась на 74,2%, порівняно з попереднім періодом. Вже у 2023 році відбулося його збільшення на 59,84%.

Можна відзначити стійкі позитивні зміни в структурі пасивів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп». У 2022 році приріст власного капіталу склав 43 124 тис. грн, що відповідає зростанню на 12,15%. На кінець 2023 року власний капітал досяг 448 703 тис. грн, що становить 25,17% від загальної суми пасивів компанії.

Для оцінки рентабельності ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» проаналізовано такі показники, як рентабельність авансованого капіталу та рентабельність власного капіталу. Оцінено використання фінансових ресурсів страхової компанії.

Рентабельність власного капіталу показує, що на середньорічну гривню власного капіталу припадає 0,19% чистого прибутку, тоді як у попередньому році цей показник був нижчим - 0,1. Рентабельність страхової діяльності, яка розраховується на основі прибутку від операційної діяльності, характеризує, скільки прибутку генерується на одиницю повної собівартості та чистих понесених збитків від страхової діяльності. У 2022 році цей показник становив 0,06%, що на 0,26% більше, ніж у попередньому році та має позитивне значення.

ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» залишається рентабельною компанією, хоча в той же час спостерігається негативна

динаміка показників рентабельності. Чистий прибуток компанії має нестабільну тенденцію та коливається кожного року. Також спостерігається нестабільність рівня рентабельності активів. Передусім це пов'язано з постійним плаваючою вартістю активів та прибутку, отримуваним страховою компанією за досліджуваний період.

ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» повністю виконує умови, платоспроможності визначені для страховиків законодавством.

Так, сума страхових резервів перевищує страхові внески в середньому на 25%. У 2022 році страховик активно накопичував страхові резерви задля покриття, які, у зв'язку з воєнним станом, сягнули відмітки у 129,11%, а вже на 31.12.2023 року вони становили 145,88%.

Рівень фактичної платоспроможності ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» за досліджуваний період відповідає вимогам, затвердженим законодавством. Лише у 2021 році даний показник досить близько підійшов до граничного значення у розмірі 10%, але був відновлений у 2022 році, не зважаючи на важку економічну ситуацію в країні та введення воєнного стану.

В роботі визначено шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії. Необхідна побудова в операційній діяльності страхової компанії системи різних центрів відповідальності, що залежить від багатьох факторів – суми використовуваного операційного капіталу, організаційно-правової форми діяльності страхової компанії, обсягу виробництва і реалізації продукції та інших. Тому такі визначення як чисельності і складу центрів відповідальності, що забезпечують управління використанням фінансових ресурсів, вимагає індивідуального дослідження страхової компанії. Сформовані центри відповідальності страхової компанії повинні керуватися кваліфікованими менеджерами, здатними не тільки забезпечувати виконання встановлених завдань керівництва компанії з використання операційного капіталу, але і розробляти пропозиції по підвищенню ефективності цього використання в рамках контрольованої ними операційної діяльності підрозділів.

Проведено прогнозування використання фінансових ресурсів ПрАТ «УСК

«Княжа Вієнна Іншуранс Груп».

Для підвищення прибутковості власних коштів, компанії необхідно не тільки залучити, але ще правильно розпорядитися позиковим капіталом. А наскільки вдало це робить керівництво страхової компанії показав ефект фінансового важеля, найвище значення ефекту фінансового левєриджу досягається при співвідношенні власного капіталу до позикового як 75% до 25% відповідно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Аберніхіна І. Г., Сокиринська І. Г.* Фінанси страхових організацій : навч. посіб. Дніпро: Пороги, 2019. с. 198.
2. *Адамів Я. Б.* Управління страховим портфелем страховика. URL : http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/1116/1/Adamiv_Y_B_FMzm_51.PDF.
3. *Алескерова Ю.* Управління капіталом страхових компаній. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 18. С. 300- 306.
4. *Базилевич В.Д.* Страхування: підруч. Київ: Знання, 2008. 1019 с.
5. *Балицька М. В.* Основні принципи та механізми управління фінансовою стійкістю страхової організації. *Економічна наука*. URL: http://economy.nauka.com.ua/pdf/19_2016/14.pdf
6. *Бойко А.О.* Теоретичні основи та практичний досвід забезпечення фінансової стійкості страхової компанії. *Економічні науки*. 2010 №7. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/54612>.
7. *Вовчак О. Д.* Страхування: навчальний посібник. Львів: Новий Світ. 2000, 2006. 480 с..
8. *Войтович Л.М.* Управління безпекою страхових та перестрахових компаній в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2014. Вип. 8(1). С. 160-163.
9. *Временко Л., Корват О.* Пруденційний режим регулювання страхової діяльності: цілі, задачі, інструменти. *Страхова справа*. 2016. № 1 (33). С. 60–64.
10. *Гаманкова О.О.* Фінанси страхових організацій: навч. посібник. К.: КНЕУ, 2016. 328 с.
11. *Говорушко Т.А.* Роль власного капіталу у забезпеченні фінансової стійкості страхової компанії. *Агросвіт*. 2013. № 7. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/7_2013/14.pdf
12. *Добош Н.М.* Диверсифікація структури джерел капіталу страховиків – один з аспектів впливу на їх фінансову стійкість. *Науковий вісник Національного Лісотехнічного університету України: збірник науково-технічних праць*. Львів:

Національний Лісотехнічний університет України, 2016. Вип. 20.4. С. 196–201.

13. *Дьячкова Ю.М.* Страхування: навч. посіб. К: Центр учбової літератури, 2015. 240 с.

14. Електронна версія (Pi) – Рейтинг фінансової стійкості страхових компаній. URL: http://expert-rating.com/data/upload/PI-ratings/Pi-rating_of_Ins-2018.pdf.

15. *Заволока Л. О.* Впровадження та гармонізація європейських стандартів в системі українського страхування. *Економіка. Фінанси. Право.* 2015. № 4/1. С. 35-38.

16. Закон України «Про страхування» від 18.11.2021 р. № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>

17. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 86/96 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>

18. *Землячова О. А.* Оцінка фінансового стану страховика та шляхи його поліпшення. *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції.* 2014. №2. URL:<http://fbi.cfuv.ru/wpcontent/uploads/2017/09/009zemlyach.pdf>

19. Інформація про стан і розвиток страхового ринку України. URL : <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stand-i-rozvytok-strakhovoho-rynkuUkrainy.html>

20. InsuranceTOP – Страховий рейтинг. – Режим доступу: [www.URL:http://insurancetop.com](http://www.insurancetop.com).

21. *Кігель В.* Оптимізація фінансових рішень К.: Дорадо-Друк. 2019. 172 с.

22. *Кисільова І. Ю.* Оцінка фінансової надійності страховика. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова.* 2014. Т. 19. Вип. 2/5. С. 42-45

23. *Корват О.В., Мамедов Н.К.* Управління доходами страхової компанії. *Ефективна економіка.* 2019. № 11. С. 1–8.

24. *Кнейслер О.В.* Методологія класифікації фінансових потоків страхових компаній. *Економічний аналіз.* 2015. Т. 20. С. 157-163.

25. *Кнейслер О.* Прагматизм фінансової стійкості страховика. *Світ*

фінансів. 2009. № 4. С. 191-197.

26. *Кравченко В.* Розвиток методів аналізу платоспроможності страховика як складової фінансової безпеки страхової компанії. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2013. № 1 (21). С. 85-89.

27. *Кулина Г.* Інструментарій управління платоспроможністю страхових компаній. URL: http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv.pdf.

28. *Майданченко І.В.* Інвестиційна діяльність страхових компаній – шлях до економічного зростання. *Науково-технічна інформація*. 2012. № 3. С. 41–44.

29. Методичні рекомендації щодо застосування міжнародних стандартів фінансової звітності для страхових компаній. URL: http://nfp.gov.ua/files/MSFZ/metod_msfz_1.pdf

30. Міжнародний стандарт фінансової звітності 4 “Страхові контракти” URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_008#Text

31. *Налукова Н.* Фінансова діяльність страховика: концептуальні засади теорії і практики. *Світ фінансів*. 2015. Вип. 2. С. 105-117.

32. Офіційний веб-сайт страхової компанії ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп». URL: <https://kniazha.ua/>

33. Огляд законодавства інших країн стосовно нагляду за перестраховою діяльністю. URL: <http://www.dfp.gov.ua/viewpage.php?iid=141=ua>.

34. *Опешко Н.С.* Управління достатністю капіталу страхових компаній : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. : 08.00.08. К. : ДВНЗ «Університет банківської справи». 2016. 20 с.

35. *Письменна Т. В.* Управління збалансованістю страхового портфеля: дискурс в теорію та погляд на сучасну практику. *Вісник Тернопільського національного економічного університету: науковий журнал ТНЕУ*. Тернопіль, 2016. Вип. 2. С. 90-101.

36. *Павловська О. В., Філімонова В. О.* Фінансова стійкість страхової компанії та критерії її забезпечення *Ефективна економіка*. 2016. №6. URL:<http://economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4130>.

37. Перша директива Європейського Союзу 73/239/ЕЕС щодо координації

законів, нормативів та адміністративних положень стосовно організації та проведення діяльності з прямого страхування, іншого, ніж страхування життя. URL:<http://znay.ua/law/eec/eec73-239.shtml>.

38. Про затвердження Положення про характеристики та класифікаційні ознаки класів страхування, особливості здійснення діяльності зі страхування та укладання договорів за класами страхування: Постанова Правління НБУ від 25.12.2023 № 182. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_25122023_182

39. Про затвердження Положення про встановлення вимог щодо забезпечення платоспроможності та інвестиційної діяльності страховика: Постанова Правління НБУ від 29.12.2023 № 201. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_29122023_201

40. Про затвердження Положення про порядок формування страховиками технічних резервів: Постанова Правління НБУ від 29.12.2023 № 203. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_29122023_203

41. Рудь І.Ю., Рудь В.О. Оптимізація портфеля страхової компанії з врахуванням ступенів ризику. Молодий вчений. 2019. № 3 (67). С. 187–189.

42. Світлична О.С. Управління фінансами страхових організацій : навч. пос. Одеса: Атлант, 2015. 238 с

43. Сисоєва Л.В. Аналіз фінансових ресурсів та достатності власного капіталу, як рівень фінансової надійності страховика. *Економічний простір*. 2017. №43. С. 301–312

44. Сосновська О. О. Елементи забезпечення фінансової стійкості страхових компаній // *Економіка, фінанси і управління в XXI столітті: аналіз тенденцій та перспективи розвитку*: зб. тез міжнародної наук.–практ. конф. К. : Фінансова рада України, 2017. Т. 1. С. 70-74.

45. Соловей Н.В. Управління фінансовими ресурсами страховика. *Економіка. Фінанси. Право*. 2010. № 12. С.24–27.

46. Ткаченко Н.В. Фінансова стійкість страхових компаній в умовах глобалізації. *Фінанси України*. 2010. № 3. С.82–91.

47. Фурман В.М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку:

монографія. К. : КНЕУ, 2005. 296 с.

48. Цугунян А. М. Фінансова стійкість страховиків та шляхи її зміцнення / *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції*. 2014. № 2. С. 23-29.

49. Чкан І. О. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній. *Науковий огляд*. 2016. №1. Т. 2. URL: <http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/68>.

50. Шаповал Л. П., Кудлай К. Д. Оцінка рентабельності діяльності страхових компаній. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*, 2020. Випуск 38. С.81-87.

51. Шевчук О.В., Фастунова В. О. Управління фінансовими ресурсами страхових компаній. *Економічний вісник Донбасу*. 2010. №2(20). С.116–126.

52. Шірінян Л. В. Фінансова стійкість страхових компаній та шляхи їх забезпечення. дис. канд. екон. наук: 08.00.08. Харків, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, 2007.

53. Шірінян Л. В. Визначення фінансової стійкості страхових компаній та підприємств. *Фінанси України*. 2005. № 9. С. 70-80.

ДОДАТКИ

Структура фінансових ресурсів страхової організації та їх інвестиційні можливості [30, с. 208]

Структура фінансових ресурсів	Інвестиційні можливості, у тому числі:			
	Термін використання інвестицій	Можливість планування з метою інвестування	Можливість отримання доходів з урахуванням принципу «ризик-дохідність»	Можливість перетворення у грошові кошти для здійснення страхових виплат
Власний капітал, у тому числі:	Довгострокова	Висока	Регулярний стабільний поточний дохід	Ліквідність середня, низька
капітал накопичення				
інші внески юридичних осіб	Довгострокова	Низька	Регулярний стабільний поточний дохід	Ліквідність середня, низька
резерви накопичення	Довгострокова	Висока	Регулярний стабільний поточний дохід	Ліквідність середня
Залучений капітал, у тому числі:	Довгострокова	Висока	Регулярний стабільний поточний дохід	Ліквідність середня, низька
резерв зі страхування життя (матеріальні резерви)				
резерви інших видів страхування, крім страхування життя (технічні резерви)	Різна (в залежності від видів страхування)		Високий, нерегулярний дохід	Ліквідність середня, низька
стабілізаційні резерви	Різна (в залежності від результатів страхової компанії за звітний період)	Висока	Нерегулярний дохід	Ліквідність середня
Позиковий капітал, у тому числі:	Короткострокова	Низька	Нерегулярний дохід	Ліквідність висока
кредиторська заборгованість				

Додаток Б

**Динаміка і структура активів ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп»
за 2021-2023 рр.**

Показник	2021		2022		2023		Зміна (+,-) 2022р. до 2021р		Зміна (+,-) 2023р. до 2022р.	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Необоротні активи	757565	51,01	699362	36,07	739929	41,51	-58203	-7,68	40567	5,80
Нематеріальні активи	10234	0,69	6550	0,34	4357	0,24	-3684	-36,00	-2193	-33,48
Основні засоби	47380	3,19	56171	2,9	36192	2,03	8791	18,55	-19979	-35,57
Довгострокові фінансові інвестиції	16071	1,08	16071	0,83	12242	0,69	0	0,00	-3829	-23,83
інші фінансові інвестиції	216067	14,55	132393	6,83	0	0,00	-83674	-38,73	-132393	-100,00
Відстрочені аквізаційні виплати	132501	8,92	155249	8,01	0	0,00	22748	17,17	-155249	-100,00
Залишок коштів у страхових резервних фондах	335312	22,58	332928	17,17	656257	36,82	-2384	-0,71	323329	97,12
2. Оборотні активи	727526	48,99	1239803	63,93	1042569	58,49	512277	70,41	-197234	-15,91
Запаси	1091	0,07	1374	0,07	1375	0,08	283	25,94	1	0,07
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	317	0,02	13656	0,7	0	0,00	13339	4207,89	-13656	-100,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками	6752	0,45	17695	0,91	3185	0,18	10943	162,07	-14510	-82,00
Інша поточна дебіторська заборгованість	2118	0,14	352	0,02	2147	0,12	-1766	-83,38	1795	509,94
Поточні фінансові інвестиції	333578	22,46	581107	29,97	928857	52,11	247529	74,20	347750	59,84

Продовження додатку Б

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Гроші та їх еквіваленти	74234	5	161530	8,33	50045	2,81	87296	117,60	-111485	-69,02
Частка перестраховика в страхових резервах	309474	20,84	463967	23,93	56345	3,16	154493	49,92	-407622	-87,86
резервах збитків або резервах неналежних виплат	196513	13,23	303274	15,64	0	0,00	106761	54,33	-303274	-100,00
резерв незароблених премій	112961	7,61	160693	8,29	0	0,00	47732	42,26	-160693	-100,00
Всього активів	1485091	100	1939165	100	1782498	100	454074	30,58	-156667	-8,08

Додаток В

Динаміка і структура капіталу та страхових резервів ПрАТ «УСК «Княжа
Віснна Іншуранс Груп» за 2021-2023 рр.

Показник	2021		2022		2023		Зміна (+,-) 2022 р. до 2021р		Зміна (+,-) 2023р. до 2022р.	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Власний капітал	354921	23,9	398045	20,53	448703	25,17	43124	12,15	50658	12,73
Зареєстрований (пайовий) капітал	129964	8,75	129964	6,7	129964	7,29	0	0,00	0	0,00
Капітал у дооцінках	18780	1,26	22874	1,18	25891	1,45	4094	21,80	3017	13,19
Додатковий капітал	529608	35,66	529608	27,31	529608	29,71	0	0,00	0	0,00
Резервний капітал	5386	0,36	7615	0,39	7615	0,43	2229	41,39	0	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-349370	-23,53	-292016	-15,06	-253753	-14,24	57354	-16,42	38263	-13,10
Інші резерви	20553	1,38	0	0	9378	0,53	-20553	-100,00	9378	0,00
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	787064	53	1034109	53,33	1250066	70,13	247045	31,39	215957	20,88
Відстрочені податкові зобов'язання	1978	0,13	2966	0,15	0	0,00	988	49,95	-2966	-100,00
Інші довгострокові зобов'язання	5146	0,35	451	0,02	0	0,00	-4695	-91,24	-451	-100,00
Страхові резерви	779940	52,52	1030692	53,15	1250066	70,13	250752	32,15	219374	21,28
3. Поточні зобов'язання та забезпечення	343103	23,1	507011	26,15	83729	4,70	163908	47,77	-423282	-83,49
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	193	0,01	1389	0,07	0	0,00	1196	619,69	-1389	-100,00
товари, роботи, послуги	6701	0,45	9403	0,48	5199	0,29	2702	40,32	-4204	-44,71
розрахунками з бюджетом	7953	0,54	2317	0,12	20349	1,14	-5636	-70,87	18032	778,25
розрахунками з оплати праці	75	0,01	928	0,05	0	0,00	853	1137,33	-928	-100,00
одержаними авансами	35938	2,42	36821	1,9	0	0,00	883	2,46	-36821	-100,00
з учасниками	169	0,01	0	0	0	0,00	-169	-100,00	0	0,00
за страховою діяльністю	277757	18,7	435555	22,46	0	0,00	157798	56,81	-435555	-100,00

Продовження додатку В

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Поточні забезпечення	13846	0,93	20012	1,03	14589	0,82	6166	44,53	-5423	-27,10
Інші поточні зобов'язання	471	0,03	586	0,03	43592	2,45	115	24,42	43006	7338,91
Баланс	1485088	100	1939165	100	1782498	100,00	454077	30,58	-156667	-8,08

**Динаміка фінансових результатів Динаміка капіталу та страхових резервів
ПрАТ «Українська страхова компанія «Княжа Вієнна Іншуранс Груп»
за 2021-2023 рр.**

Показник	2021	2022	2023	Зміна (+,-) 2022 р. до 2021 р.		Зміна (+,-) 2023 р. до 2022 р.	
	тис. грн	тис. грн	тис. грн	тис. грн	%	тис. грн	%
1	2	4	6	8	9	10	11
Чисті зароблені страхові премії	714165	978846	1463012	264681	37,06	484166	49,4629
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	303186	385358	567809	82172	27,10	182451	47,3458
Валовий прибуток/збиток	230071	593488	895203	363417	157,96	301715	50,8376
Інші операційні доходи	124900	0	0	-124900	-100,00	0	0
Адміністративні витрати	-55996	-47805	-54588	8191	-14,63	-6783	14,1889
Витрати на збут	-257700	-485756	-697064	-228056	88,50	-211308	43,5009
Інші операційні витрати	-24151	-36800	-60761	-12649	52,37	-23961	65,1114
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток/збиток)	15080	-34877	29920	-49957	-331,28	64797	-185,79
Інші фінансові доходи	65083	88775	160661	23692	36,40	71886	80,9755
Інші доходи	3391	14438	13356	11047	325,77	-1082	-7,4941
Фінансові витрати	-330	-47823	-23482	-47493	-14591,82	24341	-50,898
Інші витрати	-894	-36428	-70402	-35534	3974,72	-33974	93,2634
Фінансовий результат до оподаткування:	80878	-15044	111171	-95922	-118,60	126215	-838,97
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-36304	11538	-30631	47842	-131,78	-42169	-365,48
Чистий фінансовий результат (прибуток/збиток)	44574	-3506	80540	-48080	-107,87	84046	-2397,2